

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

อัตลักษณ์ของชุมชนที่เป็นต้นทุนศรัทธาเดิมของบ้านหนองยางคำ ตำบลกองนาง อำเภอท่าป่อ จังหวัดหนองคาย

นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น เรื่อง กระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมจากอัตลักษณ์ ต้นทุนศรัทธาเดิม เป็นนวัตกรรมทางสังคม (Social Innovation) ที่มุ่งเน้น

1. การแก้ปัญหาความขัดแย้งแตกแยกและสร้างภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิตการอยู่ร่วมกันของคนชุมชน
2. การเปลี่ยนค่านิยมบนฐานคิดทางความเชื่อที่มีต่ออัตลักษณ์ คือ ศรัทธาในอัตลักษณ์ ต้นทุนเดิม เสริมสร้างจริยธรรมนำชุมชนจิตใจงาม ทั้งได้มองเห็นคุณค่าของสิ่งที่ศรัทธา ร่วมกันโดยมีความตระหนักประพฤติกฎปฏิบัติต่ออัตลักษณ์ที่ศรัทธาด้วยความจริงใจ
3. การมีความความเมตตา คิดดี พูดดี ทำดี มีน้ำใจ เอื้ออาทรและแบ่งปัน
4. การมีค่านิยมในการอยู่ร่วมกันด้วยสันติสุขระหว่างกลุ่มคน พื้นที่และระหว่างวัย
5. การมีจิตสำนึกในศีลธรรม จริยธรรมตลอดถึงค่านิยมที่ดำรงยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม

โดยกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมจากอัตลักษณ์ที่เหมาะสม ดังนั้น จึงต้อง ทำการศึกษาค้นคว้าและออกแบบการวิจัย ซึ่งงานวิจัยขั้นตอนนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methodology) คือ การวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่การวิจัยเชิงปริมาณและประยุกต์ใช้ ระเบียบวิธีวิทยา (Methodology) ของงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นหรือ (Community – based Research : CBR) และใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่การเปิดเวทีชาวบ้าน เวทีเสวนาทาง วิชาการ การสนทนากลุ่ม (Focus Group) การสนทนากลุ่มย่อย การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เชิง ลึก (In-depth Interview) ที่สำคัญคือใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participative Observation) อีกทั้งยังใช้การวิจัยเชิงปริมาณ เพื่ออธิบายคุณลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย

การศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชนที่เป็นต้นทุ่นศรัทธาเดิม มีลำดับดังนี้

1. จัดตั้งผู้ช่วยนักวิจัย โดยตั้งจากคนในชุมชนเพื่อเขียนบันทึก (Journal) ข้อมูลประสานงานระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มเป้าหมายและผู้คนในชุมชนและทำความเข้าใจประเด็นที่ศึกษา
2. ค้นหากลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มเป้าหมายเพื่อทำความเข้าใจประเด็นที่ศึกษา
3. จัดเวทีชาวบ้าน “15 ปีหนองยางคำตามรอยประวัติศาสตร์ชุมชน (Time Line)”
4. ศึกษาอัตลักษณ์ที่เป็นต้นทุ่นศรัทธาเดิมของชุมชนบ้านหนองยางคำจากอดีต(ก่อนปี พ.ศ. 2300 - 2555) ถึงปัจจุบัน (ปี พ.ศ. 2556)
5. ผู้วิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและตัวแทนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสนทนากลุ่มย่อยเพื่อปรับประยุกต์หลักศรัทธา 4 ให้เป็นคำถามนำเพื่อการศึกษาอัตลักษณ์ที่เป็นต้นทุ่นศรัทธาเดิมชุมชนบ้านหนองยางคำ
6. ผู้วิจัย ผู้ช่วยนักวิจัยและตัวแทนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลกำหนดปฏิทินการศึกษาศึกษาอัตลักษณ์ที่เป็นต้นทุ่นศรัทธาเดิม
7. ดำเนินการศึกษาศึกษาอัตลักษณ์ที่เป็นต้นทุ่นศรัทธาเดิมตามปฏิทิน
8. สังเคราะห์คุณลักษณะกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุ่นศรัทธาเดิมจากหลักศรัทธา 4 จนได้คุณลักษณะชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุ่นศรัทธาเดิม

6. ประการ

9. วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งอัตลักษณ์ที่เป็นต้นทุ่นศรัทธาเดิมเพื่อศึกษากระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนแก้ปัญหาความขัดแย้งชุมชนบ้านหนองยางคำ

ผลการศึกษาอัตลักษณ์ที่เป็นต้นทุ่นศรัทธาเดิมชุมชนบ้านหนองยางคำจากอดีตถึงปัจจุบัน ปรากฏรายละเอียด ดังนี้

1. จัดตั้งผู้ช่วยนักวิจัย โดยตั้งจากคนในชุมชน ได้แก่ นางนลินี เสริมทรัพย์ อายุ 50 ปี อาชีพรับราชการครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ ทำหน้าที่เป็นผู้ประสานงานระหว่างผู้วิจัยกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มเป้าหมายและผู้คนในชุมชนนางสาววันวิสาส์ บทมมาตย์ อายุ 19 ปี นักศึกษาประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาการค้าระหว่างประเทศ ทำหน้าที่บันทึกข้อมูลและทำการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย นางสมหมาย ทรายก อายุ 56 ปี อาชีพผู้ใหญ่นบ้าน ทำหน้าที่สำรวจชุมชน ทำแผนที่ภูมิสังคม ประวัติศาสตร์ชุมชน

2. ค้นหาข้อมูลกลุ่มเป้าหมาย โดยมีวิธีค้นหาจากผู้คนที่เห็นคุณค่าและให้ความสำคัญในเรื่องจริยธรรมความเชื่อศรัทธาในคุณงามความดี มีพฤติกรรมที่ดีงาม รู้จักถูกผิด ชั่วดี ยึดมั่นขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมด้วยการสำรวจชุมชน สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการทั้งผู้นำชุมชนและผู้คนในชุมชน รายละเอียดดังตาราง

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลการศึกษาอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิมชุมชนบ้านหนองยางคำ

ลำดับที่	ช่วงอายุ (ปี)	ชาย	หญิง	อายุเฉลี่ย (ปี)	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1	11 - 20	5	12	16.17	17	9.55
2	20 - 30	5	5	21.2	10	5.61
3	40 - 50	20	30	43.6	50	28.08
4	50 - 60	15	25	53.05	40	22.47
5	60 - 70	10	20	63.8	30	16.85
6	70 - 80	7	12	73.62	19	10.67
7	80 - 90	5	7	83.16	12	6.74
	รวม	77	111		178	99.97

จากตารางที่ 6 ซึ่งให้เห็นว่าการศึกษาอัตลักษณ์ที่เป็นต้นทุนศรัทธาเดิมนั้น ผู้ให้ข้อมูลหลักอยู่ที่คนช่วงอายุ 40 – 50 ปี ซึ่งมีจำนวนมากร้อยละ 28.08 และเป็นเพศสตรีที่มีจำนวน 111 คน จาก จำนวน 178 คน

3. การจัดเวทีชาวบ้าน “15 ปีหนองยางคำตามรอยประวัติศาสตร์ชุมชนหนองยางคำ” ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2556 โดยกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย รองเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย เจ้าคณะตำบลกอนางเขต 2 อำเภอท่าบ่อ พระมหาอำพล ธนปญโญ (ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดจำปาทอง) นายเจริญ ชาวชายโขง (ปราชญ์ชาวบ้าน) นายสมร ลอยหา (กระเจ้าหรือผู้นำทางพิธีกรรมและทางศาสนา) นายกองจันทร์ ศรีงาม (ปราชญ์ชาวบ้าน) นายประเสริฐ นาทันดร (ปราชญ์ชาวบ้าน) นางนลินี เสริมทรัพย์ (ปราชญ์และครูโรงเรียนอนุบาลคารณิ) นางสมหมาย ครยก (ปราชญ์และผู้นำชาวบ้าน) นายสุวรรณ ปลัดพรม (ผู้นำชาวบ้าน) นางสด บทมาศย์ (ปราชญ์ชาวบ้าน) นางเม็ง คารุณพันธ์(ปราชญ์ชาวบ้าน)และชาวบ้านอีก 166 คน ได้กำหนดประวัติศาสตร์ชุมชน (Time Line) ร่วมกัน อีกทั้งค้นหาปัญหาความขัดแย้งที่มีอยู่ในชุมชนที่เกิดมาจากอดีตกว่าสิบปีที่ผ่านมาในชุมชนได้พยายามที่จะแก้ไขปัญหามาในปัจจุบัน แต่ด้วยสัญญาณ

แห่งความเสื่อมถอยด้านจริยธรรม ชุมชนได้เกิดภาวะความตึงเครียดมีพฤติกรรมที่แสดงออกต่อกันที่บ่งถึงความเกลียดชัง แบ่งพรรคแบ่งพวก ไม่มีการพุดจาปราศรัยต่างคนต่างอยู่ เกิดการแตกแยกของคนในชุมชนทั้งระดับบุคคลก็ไม่มีการพุดจาทักทายต่อกัน ครอบครัวยุติปัญหาขัดแย้งระหว่างวงศ์ตระกูลเครือญาติและชุมชนได้แบ่งพรรคพวกกล่าวร้ายป้ายสีใส่ความกันเกิดการไม่ยอมรับต่อภูคตึกาเป็นสังคมที่เป็นปัจเจกมากขึ้น ไม่มีการพึ่งพาอาศัยต่อกันขาดการพึ่งพาตนเองไม่แยกแยะถูกผิดชั่วดีทั้งยังขาดการเคารพภูคตึกาและความเคารพนับถือต่อกันของในชุมชนและที่สำคัญยังเห็นว่าเกิดภาวะจิตใจที่ไร้น้ำใจไม่มีความเมตตาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน เด็กและเยาวชนก็มีพฤติกรรมรุนแรงมีความเชื่อที่ผิดถือเอาความถูกผิดตามผู้ปกครอง มีการแสดงออกถึงความเห็นแก่ตัวเอาประโยชน์ส่วนตนเป็นหลักยึดเอาสิ่งที่ศรัทธาร่วมกันแต่บรรพบุรุษมาครอบครองแสดงความเป็นเจ้าของเฉพาะตน แล้วแสวงหาประโยชน์จากสิ่งที่เคารพศรัทธาร่วมกัน

ความขัดแย้งการแตกแยกในชุมชนได้ทวีความรุนแรงขึ้นจนถึงการฟ้องร้องเป็นคดีความเรื่องผลประโยชน์ ทั้งที่บางอย่างเป็นเพียงปัญหาเล็กน้อยก็นำไปเป็นฉนวนแห่งปัญหาใหญ่โต แสดงพฤติกรรมมีอคติต่อผู้มีความเห็นต่างจากตนอย่างเห็นได้ชัดโดยไม่มีการแยกแยะว่าจะจะเป็นใคร บางครั้งถึงกับใช้กำลังต่อกันแล้วยังมีการร้องเรียนในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้นำทั้งทางชุมชนบ้านและทางศาสนาที่ต้องพึ่งศาลเป็นที่ตั้งตลอดมาซึ่งปัญหาทั้งหมดนับว่าจำเป็นอย่างมากที่จะต้องหาวิธีการที่จะร่วมกันแก้ไขอย่างเร่งด่วน ด้วยการสร้างภูมิคุ้มกันและเสริมสร้างจริยธรรมให้คนในชุมชนได้เรียนรู้ ปลูกฝังค่านิยมที่ดีงาม สร้างความเชื่ออย่างมีเหตุผล มีความรัก สามัคคี ให้มีจิตใจที่ดีงามอยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร ประองคองสมานฉันท์ โดยเฉพาะปัจจัยสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาความขัดแย้งของชุมชนนั้น ได้มีฉนวนแห่งความแตกแยกทางความคิด การแบ่งพรรคแบ่งพวกตามสถานการณ์ของการเมืองท้องถิ่นที่นับว่าเป็นจุดเกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2540 ซึ่งมีการออกกฎหมายพระราชบัญญัติการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและการเลือกผู้นำระดับหมู่บ้าน อันเป็นการนำสู่การแย่งชิงชัยชนะในการเลือกผู้นำเพื่อแสวงหาซึ่งอำนาจและผลประโยชน์แก่ฝ่ายของตนเองและพวกพ้องที่สนับสนุน นอกจากนั้นก็นับว่าในชุมชนผู้นำคือผู้มีอำนาจจะได้รับการยอมรับที่ต้องจัดการผลประโยชน์ในกิจกรรมทุกส่วนของชุมชนรวมถึงการวางแผน ชี้นำทางความเชื่อ วางแนวปฏิบัติต่าง ๆ ให้กับคนในชุมชนไม่ว่าจะเป็นบ้าน วัด โรงเรียน โดยคิดว่าเป็นสิ่งที่ชอบธรรมแล้วแม้จะปฏิบัติถูกต้องหรือไม่ก็ตาม ส่วนอีกฝ่ายก็ไม่สามารถที่จะแย้งใด ๆ ได้ต่อการกระทำของผู้นำหรือผู้มีอำนาจนั้น ๆ ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่สร้างความกดดันและถูกมองว่าไม่ได้รับความเป็นธรรม

ในการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนหมู่บ้านเดียวกันนั่นเอง จึงเกิดปรากฏการณ์แห่งการสร้างพลังกลุ่มต่อต้านในกิจกรรมต่าง ๆ ของบ้าน วัด โรงเรียนของชุมชน จนทวีเกิดความรุนแรงแยกกลุ่มสร้างเงื่อนไขขัดแย้งกันทุกระดับของคนในชุมชนขึ้นเรื่อย ๆ

4. ศึกษาอัตลักษณ์ที่เป็นต้นทุนศรัทธาเดิม ผลจากการจัดเวทีชาวบ้าน“15 ปีหนองยาง คำตามรอยประวัติศาสตร์ชุมชน” กลุ่มเป้าหมาย เห็นพ้องกันว่า การศึกษาอัตลักษณ์ที่เป็นต้นทุนศรัทธาเดิมของชุมชนหนองยางคำนั้น จะต้องแบ่งการศึกษาออกเป็นยุคอดีตและยุคปัจจุบันคือ

4.1 การศึกษาอัตลักษณ์ที่เป็นต้นทุนศรัทธาเดิมในอดีต โดยศึกษาผ่านยุคการตั้งถิ่นฐานวิถีการดำเนินชีวิต ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ยุค คือ ยุคดงยาง ยุคบ้านป่าสักและยุคหนองยางคำ ยุคปัจจุบัน

4.2 การศึกษาอัตลักษณ์ที่เป็นต้นทุนศรัทธาเดิมในปัจจุบัน โดยศึกษาผ่านการตั้งถิ่นฐานวิถีการดำเนินชีวิตของชุมชนบ้านหนองยางคำ

5. การปรับประยุกต์หลักศรัทธา 4 ให้เป็นคำถามนำ เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ที่เป็นต้นทุนศรัทธาเดิมของบ้านหนองยางคำจากการเลือกกลุ่มเป้าหมายจากเวทีชาวบ้าน “15 ปี หนองยาง คำตามรอยประวัติศาสตร์” แล้วนั้น ได้นำกลุ่มเป้าหมายนี้มาสนทนากลุ่มย่อย เพื่อปรับประยุกต์หลักศรัทธา 4 ให้เป็นคำถามเพื่อศึกษาอัตลักษณ์ชุมชนที่เป็นต้นทุนศรัทธาเดิม รายละเอียดดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงการปรับประยุกต์หลักศรัทธา 4 ให้เป็นคำถามนำเพื่อการศึกษาอัตลักษณ์ที่เป็นต้นทุนศรัทธาเดิมของชุมชน

หลักศรัทธา 4	สาระสำคัญหลักศรัทธา	คำถามนำเพื่อการศึกษา
1. กัมมะสัทธา	การรับรู้โดยมีความเชื่อในการกระทำ โดยการกระทำ(กรรม)เป็นตัวกำหนดการดำเนินชีวิตของคนนั้นๆ	ความเชื่อในการกระทำเป็นที่ทำให้พึ่งตนเองได้อย่างไร
2. วิปากศรัทธา	เชื่อผลของการกระทำไม่ว่าดีหรือชั่ว ย่อมเป็นผลให้ได้รับตามที่ได้กระทำไว้จริง	ความเชื่อผลของการกระทำเป็นอย่างไร
3. กัมมะสะกะสัทธา	เชื่อว่าใครทำสิ่งใดย่อมได้รับผลเช่นนั้นซึ่งเป็นผลที่เกิดจากการประพฤติปฏิบัติของคน	ความเชื่อว่าจะทำสิ่งใดย่อมได้สิ่งนั้นเป็นผลคืออย่างไร

หลักศรัทธา 4	สาระสำคัญของหลักศรัทธา	คำถามนำเพื่อการศึกษา
4.ตลาคตโพธิสัตถา	ความเชื่อในการรู้แจ้งเห็นจริงของ พระศาสดาที่สามารถพิสูจน์ได้และใช้ ประเมินพฤติกรรมของคนที่ได้กระทำ	ความเชื่อในการตรัสรู้ของ ตลาคตเป็นอย่างไร

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า มีคำถามนำ 4 คำถามเพื่อศึกษาค้นหาอัตลักษณ์ที่เป็น
ต้นทุนศรัทธาเดิมของชุมชนบ้านหนองยางคำจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งศึกษาในขั้นนี้ผ่าน
เครื่องมือสำคัญในการศึกษา ประกอบด้วย 1) เวทีชาวบ้าน 2) การระดมความรู้ 3) การศึกษา
ประวัติศาสตร์ชุมชน 4) แผนที่ภูมิสังคม 5) การสนทนากลุ่มย่อย 6) การสัมภาษณ์และสัมภาษณ์
เชิงลึก 7) การเสวนาทางวิชาการ

6. กำหนดปฏิทินศึกษาอัตลักษณ์ชุมชนที่เป็นต้นทุนศรัทธาเดิมบ้านหนองยางคำ

ตารางที่ 8 แสดงปฏิทินศึกษาอัตลักษณ์ชุมชนที่เป็นต้นทุนศรัทธาเดิมของบ้านหนองยางคำ

ลำดับ ที่	กิจกรรมการ วิจัย	กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	ระยะเวลา	สิ่งที่ได้รับ
1	ศึกษาอัตลักษณ์ ชุมชนที่เป็น ต้นทุนศรัทธา เดิมยุคคงยาง (ก่อนปี พ.ศ. 2300)	พระภิกษุ, นักวิชาการ,ครู, ผู้นำชุมชน ,ปราชญ์ ชาวบ้าน, ตัวแทนชุมชน	เวทีชาวบ้าน, การสนทนา กลุ่มย่อย, การศึกษา ประวัติศาสตร์ ชุมชน,แผนที่ ภูมิสังคม, การเสวนา ทางวิชาการ	เดือน กรกฎาคม ถึงเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2556	ได้มีคนเข้ามา ทำการ เกษตรกรรมใน ป่าคงยางได้พบ พระพุทธรูป หลวงพ่อดินทร์ แปลงและเจดีย์ เก่าในบริเวณ วัดร้างได้เกิด ความศรัทธา

ลำดับ ที่	กิจกรรมการ วิจัย	กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	ระยะเวลา	สิ่งที่จะได้รับ
2	ศึกษาอัตลักษณ์ ชุมชนที่เป็น ต้นทุนศรัทธา เดิมยุคบ้านป่า สัก (พ.ศ. 2300 - 2542)	พระภิกษุ นักวิชาการ ครู ผู้นำชุมชน ปราชญ์ ชาวบ้าน ตัวแทนชุมชน	เวทีชาวบ้าน การสนทนา กลุ่มย่อย การศึกษา ประวัติศาสตร์ ชุมชน,แผนที่ ภูมิสังคม การเสวนา ทางวิชาการ	เดือน กรกฎาคม ถึงเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2556	ได้มีคนเห็นความ อุดมสมบูรณ์ของ ผืนป่าและศรัทธา เข้ามาตั้งถิ่นฐาน ตามสายน้ำที่เป็น หนองน้ำขนาดใหญ่ แล้วก็ได้เรียกชื่อว่า หนองเล็งแซ่
3	ศึกษาอัตลักษณ์ ชุมชนที่เป็น ต้นทุนศรัทธา เดิมยุคบ้าน หนองยางคำ (พ.ศ. 2542- 2555)	ผู้นำชุมชน นักวิชาการ ครู ปราชญ์ ชาวบ้าน ตัวแทนชุมชน	เปิดเวทีชุมชน สนทนากลุ่ม ย่อย เสวนา วิชาการ	เดือน กรกฎาคม ถึงเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2556	ได้เกิดความศรัทธา ในสิ่งที่พบเห็นคือ นกกระยางคำที่ได้ ตั้งเป็นชื่อหมู่บ้าน และมีสิ่งอัศจรรย์ เกิดเสียงฆ้องดังจาก ใต้บ่อน้ำบริเวณวัด เก่าแก่มาก ปรากฏการณ์ใบ โพธิ์หอมให้คน ได้มาเก็บเป็นใบไม้ มงคล
4	ศึกษาอัตลักษณ์ ชุมชนที่เป็น ต้นทุนศรัทธา เดิมยุควัดจำปา ทองหนองยาง คำ (พ.ศ. 2556	พระภิกษุ นักวิชาการ ผู้นำชุมชน ปราชญ์ ชาวบ้าน ผู้แทนชุมชน	เวทีชาวบ้าน การสนทนา กลุ่มย่อย การเสวนา วิชาการ	เดือน กรกฎาคม ถึงเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2556	คนชุมชนได้เกิด ความเคารพศรัทธา นับถือพอบองค์หลวง พ่ออินทร์แปลง, หนองเล็งแซ่, นก กระยางคำ, ฆ้องดัง,

ลำดับ ที่	กิจกรรมการ วิจัย	กลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ	ระยะเวลา	สิ่งที่ได้รับ
					ใบโพธิ์หอม, เจดีย์ แก่นางเขียวค่อม ไชยเชษฐาเป็นสิ่ง บ่งบอกถึงความเป็น ตัวตนเฉพาะและ เครื่องยึดเหนี่ยว จิตใจของคนใน บ้านหนองยางคำ

7. การดำเนินการตามปฏิทิน จากการดำเนินการตามปฏิทินที่กำหนด ผลการศึกษา
อัตลักษณ์ชุมชนที่เป็นต้นทุนศรัทธาเดิมทั้งในอดีตและปัจจุบันรายละเอียดดังนี้

ผลการศึกษาอัตลักษณ์ชุมชนที่เป็นต้นทุนศรัทธาเดิมบ้านหนองยางคำที่มีในอดีต
ผ่านการตั้งถิ่นฐานยุคดงยาง ยุคป่าสัก ยุคหนองยางคำ และยุคจำป่าทองหนองยางคำ

1. อัตลักษณ์ชุมชนที่เป็นต้นทุนศรัทธาเดิมยุคดงยาง (ก่อนปีพ.ศ. 2300)

จากการศึกษาอัตลักษณ์ชุมชนที่เป็นต้นทุนศรัทธาเดิมของชุมชนบ้านหนองยางคำ
ยุคดงยาง โดยใช้เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลคือเวทีชาวบ้านและการสนทนากลุ่มย่อย
การศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชน แผนภูมิสังคม การเสวนาทางวิชาการ ซึ่งประกอบไปด้วย
พระภิกษุ 5 รูป นักวิชาการ 5 คน ครู 5 คน ผู้นำชุมชนอายุระหว่าง 50-70 จำนวน 5 คน
ปราชญ์ชาวบ้านอายุระหว่าง 70-80 จำนวน 5 คน ตัวแทนชุมชนอายุระหว่าง 80-90
จำนวน 5 คน ชาวบ้านจำนวน 148 คนและประเด็นสำคัญคือ ประวัติศาสตร์ชุมชน
อัตลักษณ์ชุมชน แผนที่ชุมชน ข้อมูลสำคัญของชุมชน ตลอดระยะเวลาตั้งแต่เดือนกรกฎาคม
-ตุลาคม พ.ศ. 2556 พบว่า

1.1 ผู้คนในขณะนั้นยังไม่มีที่ตั้งถิ่นฐานที่เป็นหลักแหล่งแน่นอนเพียงแต่การเข้า
มาจับจองถากถางเพื่อการเพาะปลูกทางการเกษตร เป็นสถานที่ในการเลี้ยงสัตว์ หาดอาหารใน
ดงป่าและหนองน้ำเพื่อการดำรงชีวิตของคนตามวิถีการเป็นอยู่ตามธรรมชาติเท่านั้น มีการเข้า
มาเพื่อการล่าสัตว์ในสถานที่ดงไม้ยางและได้พบเห็นความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้ธรรมชาติ

ของหนองน้ำที่ติดกันตามบริเวณชายป่าและที่ใกล้เคียงก็พบซากปรักหักพังของพระพุทธรูป และเจดีย์เก่าเหมือนกับวัดร้าง แต่ยังไม่มีคนได้ให้ความสนใจมากนักเพียงเพื่อแค่การรู้และเล่าสู่กันฟังเพียงในครอบครัวแล้วก็ได้ชวนกันเข้ามาขุดค้นหาของมีค่าซึ่งได้ขุดพบไหโบราณ เครื่องปั้นดินเผา เงินโบราณและเครื่องของโบราณมากมายจากปากต่อปากก็มีคนได้ทยอยกันเข้ามาเพิ่มขึ้น บางพวกผู้เข้ามาพบเห็นเกิดความศรัทธาองค์พระพุทธรูปและเจดีย์ที่ผุพังตั้ง ประดิษฐานคู่กันอยู่ โดยเชื่อว่าจะมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีผีบรรพบุรุษหรือเจ้าที่รักษาอยู่ จึงได้มีการ นำเครื่องบูชามาทำพิธีการขอเจ้าที่เมื่อเข้ามาสู่สถานที่ จากการได้มีคนเริ่มเข้ามาได้มีการจับ ของที่ทำกินตามทิวเลียบหนองน้ำสาม - สี่ครัวเรือนก็ได้มีการชักชวนกันเข้ามาทำเพิงกันแคบ ฝนให้กับองค์พระพุทธรูปและมีการบูชาเป็นที่เคารพนับถือร่วมกันกับเจดีย์อันทำให้ครอบครัว เหล่านั้นมีที่พึ่งทางใจทำมาหากินด้วยความเป็นอยู่ที่พึ่งตนเองได้ตามธรรมชาติด้วยดีมาเป็นลำดับ

1.2 ผู้คนที่ได้อยู่อาศัยร่วมกันได้มีความเชื่อไปในทิศทางเดียวกัน นอกจากการที่ต้องพึ่งพาอาศัยทำมาหากินตามธรรมชาติแล้วยังมีการให้ความสำคัญกับสิ่งที่นับถือร่วมกันของกลุ่มคนที่เข้ามาอาศัย โดยได้มองเห็นคุณค่าของสถานที่อันได้แก่ซากปรักหักพังอันมีความเป็นมาทางพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้นรู้จักเชื่อมโยงเอาสิ่งที่เป็นสัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนา มาเป็นทางแห่งการนับถือศรัทธาและให้ความสำคัญมากขึ้นเป็นลำดับมา

1.3 ถึงแม้ว่าการเป็นหมู่บ้านยังไม่เป็นหลักแหล่งที่แน่นอนและยังไม่มียัดเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนที่อยู่อาศัยมีการกราบไหว้บูชาให้ความสำคัญต่อผู้เฒ่าผู้แก่ มีการยกผู้นำกันเองให้เป็นผู้ดำเนินการแสดงออกต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เคารพนับถือ

1.4 ในวงสนทนาได้มีการยืนยันว่า ผู้คนที่เข้ามาอาศัยทำมาหากินในพื้นที่ดังกล่าว ได้มีสิ่งที่เขาเคารพนับถือศรัทธาร่วมกันและยึดเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนคือองค์หลวงพ่ออินทร์แปลง จะกระทำการใดการเดินทางไปที่ไหนมีสิ่งไม่ดีหรือโรคภัยไข้เจ็บเกิดขึ้นแก่คนในครอบครัวก็ได้มีการบอกกล่าวบนบานขอบารมีให้หลวงพ่อได้ช่วยเหลือตามความเชื่อตลอดมา

1.5 ยุคดังกล่าวผู้คนได้ให้ความสำคัญกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ สิ่งเหนือธรรมชาติเป็นอย่างมาก มีการบูชาบรรพบุรุษ เลี้ยงผีปู่ตา บูชาต้นไม้ เลี้ยงบูชาเจดีย์ที่ต่อมาเรียกว่าเจดีย์นางเขียว

ต่อมา

1.6 ผู้คนในการอยู่ร่วมกัน ได้กล่าวถึงว่า การเป็นอยู่ของชุมชนได้พิภพอาศัยตั้งถิ่นฐานอยู่กับธรรมชาติโดยมีความเชื่อว่าเป็นธรรมชาติมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ได้ให้อยู่อาศัยและเป็นสิ่งที่ดีดูแลปกป้องคุ้มครองรักษาให้อยู่ด้วยความสุขสบายจึงต้องมีความเคารพศรัทธาในสถานที่นั้นร่วมกันมีกฎกติกาขนบธรรมเนียมที่ต้องปฏิบัติร่วมกันและที่สำคัญคนเริ่มให้ความสำคัญกับการปฏิบัติกิจกรรมความเชื่อร่วมกันต่อสิ่งที่มีนับถือ ทั้งนี้ยังมีการแสดงออกถึงการมีน้ำใจต่อกันและกันนั้นมาตามลำดับ

สรุปจากการสนทนากลุ่มเป้าหมาย มีความเห็นร่วมกันว่า ผู้คนในยุคคงยาง ได้มีสิ่งที่เป็นที่ยึดทางจิตใจของคนที่มาอยู่ร่วมกัน โดยให้ความสำคัญต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่คือหลวงพ่อบินทร์แปลงและเจดีย์นางเจียวค่อมไชยเศรษฐอินเป็นที่เคารพนับถือร่วมกันและนับว่าเป็นหัวใจของชุมชน จะมีการกระทำกิจกรรมใดของคนในชุมชนตั้งแต่เกิดจนถึงตายก็จะถือเอาฤกษ์ยามบารมี บอกล่าวด้าย โดยมีได้ขาดเป็นอย่างดีและจากการสนทนากลุ่มย่อยที่หลากหลายยังได้พูดถึงประเด็นในการสิ้นสุดของยุคคงยางว่า การที่ผู้คนที่มาตั้งถิ่นฐานนั้นส่วนหนึ่งเป็นผู้คนที่อพยพมาจากที่อื่นเพียงแต่การเข้าปักหลักปลูกบ้านเรือนทำมาหากินชั่วคราวได้ถูกการไล่ที่และคนในหมู่บ้านใกล้เคียงเริ่มเข้ามามากขึ้น โดยได้แสดงความเป็นเจ้าของที่ชัดเจนและบ่งบอกได้ชัดคือการเคารพศรัทธาต่อสิ่งที่มีนับถือร่วมกันก็เริ่มดอยลดหมดไปเหลือเพียงการคืนรักษาเลี้ยงชีพให้อยู่รอดบางครัวเรือนก็มีการย้ายไปทำมาหากินที่ใหม่เพราะเกิดการหวาดกลัวต่อทางราชการและผู้คนที่พอมีอิทธิพลในเขตบริเวณใกล้เคียงจนทำให้เกิดเป็นสถานที่ร้างอีกครั้งและเหลือเพียงครอบครัวอยู่ไม่กี่ครัวเรือนเท่านั้นเอง

2. อัตลักษณ์ชุมชนที่เป็นต้นตุนครรัตนนิมยุคป่าสัก (ยุคที่เริ่มตั้งแต่ปีพ.ศ.2300 ถึง 2542)

จากเวทีชาวบ้าน การสนทนากลุ่มย่อย การศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชน แผนภูมิสังคม การเสวนาทางวิชาการ ประกอบด้วยเจ้าคณะตำบลทองนางเขต 2 อำเภอบำบ่อ กำนันไพเราะ มั่งมูล (ผู้นำชุมชน) นายแอ ดวงจันทร์ (ปราชญ์ชาวบ้าน) นายเจริญ ชาวชายโงง (ปราชญ์ชาวบ้าน) นายเหนียว บพมาดย์ (ผู้นำชาวบ้าน) นางสด บพมาดย์ (ผู้นำชาวบ้าน) นางหนูพร ยีดยาว (ผู้นำชาวบ้าน) นายโอดัช ทิพรักษ์ (ผู้นำชาวบ้าน) นายบุญชู ดุพงษ์ (ผู้นำชาวบ้าน) นายปรีดา นาคเสน (ผู้นำชาวบ้าน) นางเม็ง คารุณพันธ์ (ผู้นำชาวบ้าน) นางมาลา บพมาด (ผู้นำทางพิธีกรรม) นางนาง สหัททัน (ผู้นำชาวบ้าน) นางนลินี เสริมทรัพย์ (ครู, ปราชญ์

ชาวบ้าน) และชาวบ้าน 164 คน ตลอดระยะเวลาตั้งแต่เดือนกรกฎาคมถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2556 บทสรุปพบว่า

2.1 ประวัติศาสตร์ชุมชนบ้านหนองยางคำขึ้นกับบ้านป่าสักได้ประมาณปี พ.ศ. 2300 - 2542 โดยมีการตั้งถิ่นฐานของคนหนาแน่นขึ้นตามเลียบหนองเล็งแซ่เป็นถนนสายยาวตามลำน้ำ มีตระกูลที่เข้ามาปักฐานอยู่หลักตามไร่นาคือตระกูลปลัดพรม ตระกูลทิพย์ศรี ตระกูลภูมิโพธิ์ตาก มีการปลูกผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์ เลี้ยงปลา ทำไร่ นา สวน ทำการประมงซึ่งมีถนนทางเกวียนเพียงแกลงไปมาหาสู่กันได้ นอกจากนั้นชุมชนยังนับว่าเป็นเขตพื้นที่ที่มีความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ที่เล่ากันสืบมาโดยจะเห็นได้จากซากปรักหักพังที่ผู้คนได้เข้ามาพบเป็นที่วัดร้าง มีร่องรอยทางประวัติที่เชื่อมโยงกับกษัตริย์ของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวยุคล้านช้าง มีพระพุทธรูปปางมารวิชัยคือหลวงพ่อดินทร์แปลง และเจดีย์เก่าของผู้ก่อตั้งสร้างวัดแห่งนี้คือ พระนางเจียว่อม พระชายาของพระไชยเชษฐาธิราช (จากหนังสือประวัติวัดทั่วราชอาณาจักรเล่ม 10) ที่ตั้งอยู่ระหว่างกลางของชุมชนริมหนองเล็งแซ่ ในการดำรงชีวิตของชุมชนขณะนั้นเป็นการดำเนินชีวิตของชุมชนที่มีแบบแผนมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะย้ายถิ่นฐานเข้ามาได้มีการขยายชุมชนได้เกิดขึ้นเรื่อย ๆ และที่สำคัญการนับถือพระพุทธศาสนาของคนในชุมชนนับว่าเป็นจุดที่เห็นเด่นชัดในการถือนบธรรมเนียมประเพณีควบคู่กับวัฒนธรรมความเชื่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ยังคงอยู่ หนองยางคำในยุคนี้เป็นหมู่บ้านที่ยังไม่ได้ตั้งถูกต้องตามระเบียบการปกครองของกระทรวงมหาดไทยจึงขึ้นกับบ้านป่าสักได้ตามการปกครองของหน่วยงานราชการ ในการประกอบกิจกรรมใด ๆ ทั้งการศึกษา ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรมก็จะได้ทำร่วมกับบ้านป่าสักได้ แม้แต่วัดร้างที่มีการยกขึ้นเป็นวัดที่มีพระภิกษุถูกต้องตามระเบียบมหาเถรสมาคมอันนับว่าเป็นศูนย์รวมจิตใจแต่ก่อนเรียกว่าวัดคงยางต่อมาก็เปลี่ยนมาเป็นวัดหนองยางคำและที่สุดก็เป็นวัดจำปาทองก็ขึ้นกับบ้านป่าสักได้เสมือนว่าเป็นหมู่บ้านเดียวกัน

2.2 ในยุคที่ขึ้นกับบ้านป่าสักได้ชาวบ้านหนองยางคำก็ได้พยายามสร้างผู้นำของชุมชนของตนเองขึ้นมาเพื่อเป็นที่เคารพยอมรับประสานงานกับบ้านป่าสักได้โดยจะยึดผู้อาวุโสและเข้ามาอยู่ในพื้นที่ก่อนเป็นหลัก พื้นฐานของคนในชุมชนป่าสักหนองยางคำนั้นจะเป็นหมู่บ้านที่ให้ความสำคัญกับพระพุทธศาสนาโดยการทำบุญให้ทานเป็นอย่างมาก นอกจากจะอยู่อย่างพอเพียงและรู้จักการอยู่ร่วมกันแบบที่น้องมีความเคารพนับถือกัน เคารพต่อกติกาของชุมชน มีความเอาใจใส่ในส่วนรวมมากและที่ขาดเสียมิได้ชุมชนยังถือเอาวัดที่มีองค์หลวงพ่อดินทร์แปลงเป็นหัวใจของชุมชนยึดถือปฏิบัติแม้จะไม่มีพระสงฆ์ที่ยึดมั่นศรัทธาอย่างไม่

เสื่อมคลาย ซึ่งในช่วงยุคนี้ได้มีการบูรณะปฏิสังขรณ์วัดขึ้นมาเป็นลำดับและยังพบว่าคนที่เข้ามาให้การบูรณะก็เกิดจากศรัทธาในสถานและองค์หลวงพ่อก็คือหลักมีการเล่ากล่าวถึงอิทธิปาฏิหาริย์มากมายหลายเหตุการณ์ ผู้คนจึงได้เลื่อมใสศรัทธานำจตุปัจจัยเข้ามาเพื่อการบำรุงมิได้ขาดทั้งต่างประเทศและในประเทศ

2.3 สิ่งเหนือธรรมชาติที่ปรากฏขึ้นในช่วงระยะเวลาที่ทำให้คนในชุมชนเกิดความสงสัยและประหลาดใจและเป็นที่ยอมรับร่วมกันว่าเป็นสิ่งที่อัศจรรย์และเป็นนิมิตหมายอันดีของคนในชุมชนที่มีบุญคือเกิดมีเสียงน่องคังขึ้นมาบริเวณบ่อน้ำของวัดและมีการพบใบโพธิ์ของวัดจะมีกลิ่นหอมเหมือนน้ำอบน้ำหอมโดยเฉพาะวันพระ 14-15 ค่ำ ซึ่งบรรพบุรุษความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติเป็นตัวตนเฉพาะของชุมชนที่เคารพศรัทธาปฏิบัติมาโดยตลอด

2.4 ในการร่วมเสวนาได้มีการยืนยันเป็นอันเดียวกันว่า จากการได้มีสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของชุมชนที่ได้รับความเคารพศรัทธาร่วมกันคือสิ่งที่ชุมชนได้ยอมรับร่วมกันว่าความศรัทธาเชื่อที่มีต่อหลวงพ่อกินทร์แปลง หนองเลิงแซ่ นกกระยางคำ ตำน่านน่องคัง ใบโพธิ์หอม เจดีย์นางเจียวค่อมไชยเชษฐา เป็นสิ่งที่ทำให้มองเห็นถึงคุณลักษณะการพึ่งตนเองได้ในการดำเนินชีวิต มีความเคารพต่อกันตามวิถีชีวิต รู้จักถูกผิดชั่วดีแยกแยะสิ่งควรทำไม่ควรทำ ยึดถือการร่วมกันและการยึดประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้งของชุมชน แต่ขณะเดียวกันสัญลักษณ์แห่งความคิดเห็นที่แตกต่าง เริ่มมีผลประโยชน์ที่นำมาสู่สิ่งที่ศรัทธาร่วมกันได้มีการแสดงความเป็นเจ้าของเพิ่มมากขึ้น

สรุป จากการศึกษาอัตลักษณ์ชุมชนที่เป็นต้นทุนศรัทธาเดิมของบ้านหนองยางคำ กลุ่มเป้าหมายยืนยันร่วมกันว่า ในช่วงระยะเวลาที่บ้านหนองยางคำขึ้นกับป่าสักได้ชุมชนได้เห็นสิ่งที่เคารพศรัทธาร่วมกันและมีการยอมรับว่าสิ่งดังกล่าวเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชนอย่างแท้จริงและจะขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งมิได้ มีการปฏิบัติกิจกรรมอันบ่งบอกถึงศรัทธาที่มีต่อศูนย์รวมจิตใจอันประกอบไปด้วย

1. หลวงพ่อกินทร์แปลง
2. หนองเลิงแซ่
3. นกกระยางคำ
4. น่องคัง
5. ใบโพธิ์หอม
6. เจดีย์นางเจียวค่อมไชยเชษฐา

ซึ่งทั้ง 6 อย่างเป็นสิ่งที่ชุมชนได้ให้ความเคารพศรัทธาและนับถือร่วมกันอย่างแน่นแฟ้น ในช่วงปลายยุคดังกล่าวความเจริญรุ่งเรืองทางการศึกษา การเมือง เศรษฐกิจ สังคมก็ทำให้คนในชุมชนมีพฤติกรรมที่เห็นแก่ตัว มองเห็นประโยชน์ส่วนตนมากขึ้นในปลายยุคนี้

3. ยุคบ้านหนองยางคำหมู่ 13 (ยุคนี้เริ่มนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2542 ถึง พ.ศ. 2555)

จากเวทีชาวบ้าน การสนทนากลุ่มย่อย การเสวนาทางวิชาการ ซึ่งประกอบไปด้วย พระภิกษุจำนวน 5 รูป นักวิชาการจำนวน 5 คน ครู จำนวน 1 คน ผู้นำชุมชนอายุระหว่าง 50 - 60 ปีจำนวน 5 คน ปราชญ์ชาวบ้านอายุระหว่าง 70 - 80 จำนวน 5 คน ตัวแทนชุมชนอายุระหว่าง 80 - 90 จำนวน 5 คน ชาวบ้านจำนวน 74 คน ตลอดระยะเวลาตั้งแต่เดือนกรกฎาคมถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2556 บทสรุปได้เห็นพ้องกันว่า

3.1 หลังจากที่บ้านหนองยางคำได้แยกออกจากบ้านป่าสักได้มาตั้งเป็นหมู่บ้านหนองยางคำหมู่ 13 ปี พ.ศ. 2542 วัดมีการยกขึ้นวัดที่ถูกต้องอีกครั้งหนึ่งและเปลี่ยนชื่อเป็น “วัดจำปาทอง” ซึ่งคนในชุมชนหนองยางคำได้ยึดถือหลวงพ่ออินทร์แปลงพระเก่าแก่ประจำวัดเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ คนให้การเคารพศรัทธาในวัดที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของหมู่บ้านมีความเข้มแข็งมากขึ้น มีการยึดมั่นในพระพุทธศาสนา ปฏิบัติตามศีลครองความเชื่อของชุมชนจากบรรพบุรุษมาโดยเฉพาะเรื่องทาน ศีล ภาวนา เกิดความรักหวงแหน มีธรรมาศัยไมตรีที่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใสพอใจในสิ่งที่มี รู้จักการเสียสละเพื่อส่วนรวมโดยสร้างถาวรวัตถุภายในศูนย์รวมศรัทธาขึ้นมาเรื่อยๆ สิ่งที่เคารพศรัทธาร่วมกันของคนในชุมชนยังเป็นเสาหลักหัวใจของคนในชุมชนอันเป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นถึงการเป็นผู้มีจิตใจงามของคนในชุมชนหนองยางคำ

3.2 ยุคนี้ได้มีการเลือกผู้นำหมู่บ้านคือเลือกตั้งผู้ใหญ่บ้านคนแรกคือนายบุญถมทิพย์สมบัติ จากหมู่บ้านที่เป็นเอกเทศได้เห็นสัญญาณแห่งการขัดแย้งของคนในชุมชนที่มีความคิดที่แตกต่างเริ่มมีการแบ่งพรรคแบ่งพวกเพื่อแสวงหาผลประโยชน์เพื่อพวกพ้องและเหล่าเครือญาติของตนเอง เกิดการไม่ยอมรับผู้นำทางการปกครองมีการกล่าวร้ายป้ายสีแก่กัน ระยะเวลาผ่านไปการเลือกตั้งผู้นำอีกครั้งก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงผู้นำหมู่บ้านจากนายบุญถมทิพย์สมบัติเป็น นางสมหมาย ทรายก ได้มองเห็นการเปลี่ยนไปของพฤติกรรมคนในบ้านหนองยางคำที่มีการสลับขั้วความขัดแย้งทวีความรุนแรงขึ้น มีการเชื่อมโยงดึงเอาสิ่งที่เคารพศรัทธาร่วมกันที่เป็นศูนย์รวมใจมาหาผลประโยชน์แล้วเกิดการใส่ร้าย ฟ้องร้องคดีความ โดยเฉพาะการหยิบเอาสิ่งที่ศรัทธาร่วมกันมาเป็นประเด็นในการขัดแย้งเกิดความวุ่นวาย ชุมชนได้เกิดความระส่ำระสายมีการแตกแยกกันรวมถึงพระสงฆ์ที่เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณก็นำมาเป็นส่วน

หนึ่งของการขัดแย้งไปด้วย เกิดภาวะแห่งปัญหาทุกระดับชั้นทั้งเฉพาะบุคคลและครอบครัว รวมถึงชุมชน ไม่มีความเมตตาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ขาดซึ่งความเป็นกัลยาณมิตร ขาดความเคารพ ไม่ถือผู้หลักผู้ใหญ่ เอาความเห็นของตนพวกตนเป็นใหญ่ ไม่สามารถแยกแยะถูกผิดชั่วดีได้ ไม่มีการถือกฎกติกาใด ๆ ในการอยู่ร่วมกัน ทั้งหมดนี้ได้บ่งบอกถึงพฤติกรรมความเสื่อมถอย ด้านจริยธรรมของคนในชุมชนเป็นอย่างมาก

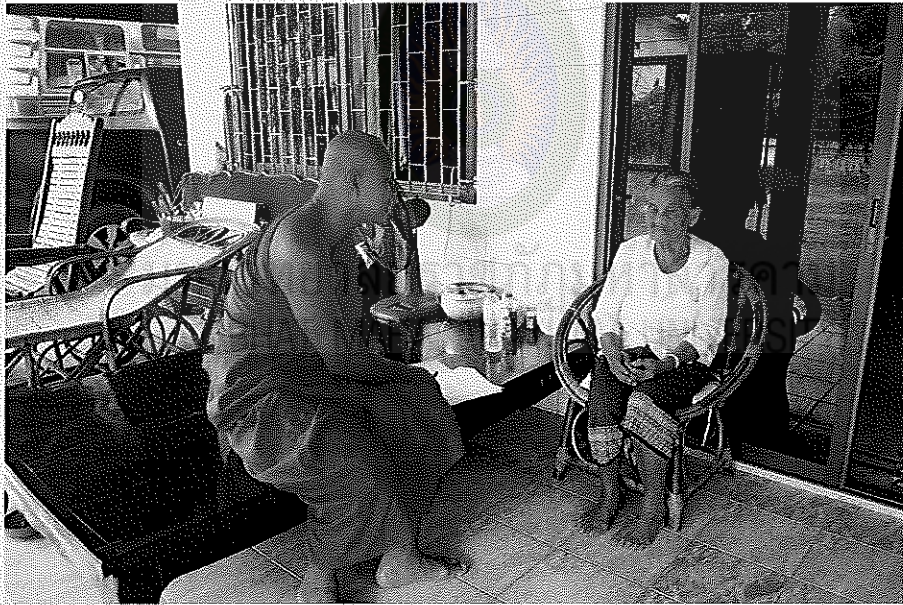
3.3 ในปลายยุคนี้ยังได้พบสิ่งที่เป็นช่องทางการอยู่ร่วมกันได้ของคนในชุมชน หนองยางค้ำนั้นคือบนความขัดแย้งมากมายที่ทวีความรุนแรงเรื่อย ๆ ไม่ต่างกับหมู่บ้านที่เป็น อัมพาส ก็ยังมีสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจที่เคารพศรัทธาร่วมกันของคนในชุมชนอันนับถือสืบทอดกัน มาจากรุ่นสู่รุ่นซึ่งนับว่าเป็นต้นทุนศรัทธาเดิมที่จะนำทางสู่การรวมพลังรวมใจของคนหนองยาง ค้ำอีกครั้ง

สรุปจากการศึกษาอัตลักษณ์ชุมชนที่เป็นต้นทุนศรัทธาเดิมของบ้านหนองยางค้ำยุค หนองยางค้ำพบว่า ชุมชนหนองยางค้ำได้ให้ความเคารพศรัทธาในพระพุทธศาสนาคน ในชุมชนมีอริยาศัยไมตรีที่ดี มีพฤติการณ์ที่แสดงออกด้วยกาย วาจา ใจที่ดีงาม แต่การเมือง ท้องถิ่นและการตั้งตนเป็นผู้มีอิทธิพลทางความคิดของคนผู้มีอำนาจเป็นจนวนให้ชุมชนเกิด ปัญญาความขัดแย้ง ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ขาดสติยังคิดไม่มีการแยกแยะผิดถูกชั่วดี ไร้การเคารพต่อกัน ไม่ยึดกติกา เอาประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้องเป็นใหญ่เคยเป็นชุมชนที่ จิตใจงามก็หาไม่ แต่ถึงอย่างไรก็ดีชุมชนยังมีสิ่งที่เป็นศูนย์รวมจิตใจที่เคารพร่วมกันถึงแม้จะ มีการขัดแย้งเพียงใดก็ยังยึดมั่นในศรัทธาที่มีต่อศูนย์รวมใจที่ได้นับถือร่วมกันมาแต่บรรพบุรุษ

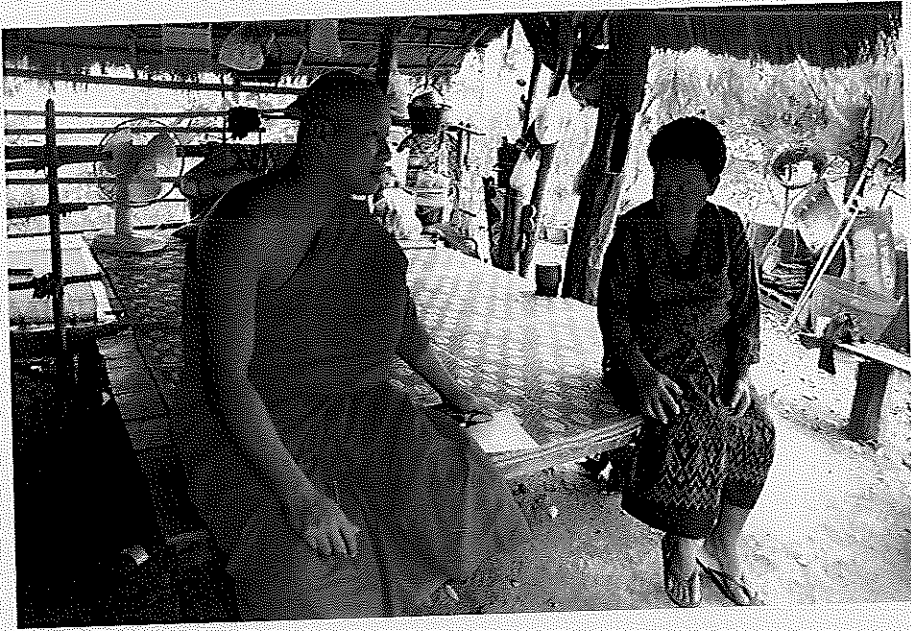
4. ยุคปัจจุบันวัดจำปาทองหนองยางค้ำ(พ.ศ.2556 ถึงปัจจุบัน)

จากเวทีชาวบ้าน การสนทนากลุ่มย่อย การเสวนาทางวิชาการ ซึ่งประกอบไปด้วย พระภิกษุจำนวน 5 รูป นักวิชาการจำนวน 5 คน ครู จำนวน 1 คน ผู้นำชุมชนอายุระหว่าง 50 ถึง 60 ปีจำนวน 5 คน ปราชญ์ชาวบ้านอายุระหว่าง 70 ถึง 80 จำนวน 5 คน ตัวแทน ชุมชนอายุระหว่าง 80 ถึง 90 จำนวน 5 คน ชาวบ้านจำนวน 74 คน ตลอดระยะเวลาตั้งแต่ เดือนกรกฎาคมถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2556 บทสรุปได้เห็นพ้องกันว่า ความเป็นอยู่ของคนใน ชุมชนหนองยางค้ำได้มีการดำเนินชีวิตตามวิถีความพอเพียง มีความเชื่อศรัทธาเคารพต่อหลวง พ้ออินทร์แปลง พร้อมกับให้การอุปถัมภ์ดูแลวัดจำปาทองไม่ขาดสาย เพราะวัดเป็นที่ยึด ซึ่งมี หลวงพ้ออินทร์แปลง เจดีย์นางเงือกก่อม นกกระยางค้ำ ไบโพธิ์หอม หนองดั่ง หนองเลิงแซ่ ที่ผู้คนในชุมชนได้เคารพศรัทธาแนบแน่น มีการประกอบพิธีตามกิจกรรม ความเชื่ออย่างเป็น

รูปธรรมมากขึ้น ชุมชนเริ่มมีความเข้มแข็งมีความสุขทางใจ เมื่อพุทธศาสนิกชนได้เกิดพลังแห่งความศรัทธาจากทั่วทุกทิศได้นำอุบาสกอุบาสิกา โดยเป็นคณะศรัทธาสามัคคี เพื่อสมทบทุนในกระบวนการบูรณปฏิสังขรณ์วัดจำปาทอง ได้สร้างกุฏิพำนักแก่พระภิกษุสงฆ์ทั้งที่ใกล้และมาจากที่ไกลอย่างทั่วถึง เมื่อโลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเศรษฐกิจและสังคมไม่สอดคล้องกับการพัฒนาท้องถิ่น ทำให้ผู้คนหันไปบริโภคสิ่งฟุ้งเฟ้อมากกว่าพึ่งพาธรรมทางใจ ทำให้ผู้คนมีความโลภมากขึ้น ชุมชนเริ่มระส่ำระสาย เกิดปัญหาความขัดแย้งของคนในชุมชนที่เรื้อรังมาสิบกว่าปี จากตั้งแต่เด็กเยาวชนจนถึงผู้ใหญ่พฤติกรรมของคนได้เปลี่ยนไปในทางเสื่อมลอยด้านจริยธรรมสืบเนื่องกันมา บนความขัดแย้งก็นับว่ายังได้เห็นถึงสิ่งที่โดดเด่นเฉพาะของชุมชนที่ได้เป็นที่หลอมดวงจิตร้อยดวงใจให้คนในชุมชนได้เคารพศรัทธานับถือร่วมกันมาแต่อดีตจนถึงปัจจุบันซึ่งนับว่าเป็นต้นทุนศรัทธาเดิมของชุมชนที่ศูนย์รวมใจของชาวบ้านหนองยางคำในยุคปัจจุบัน

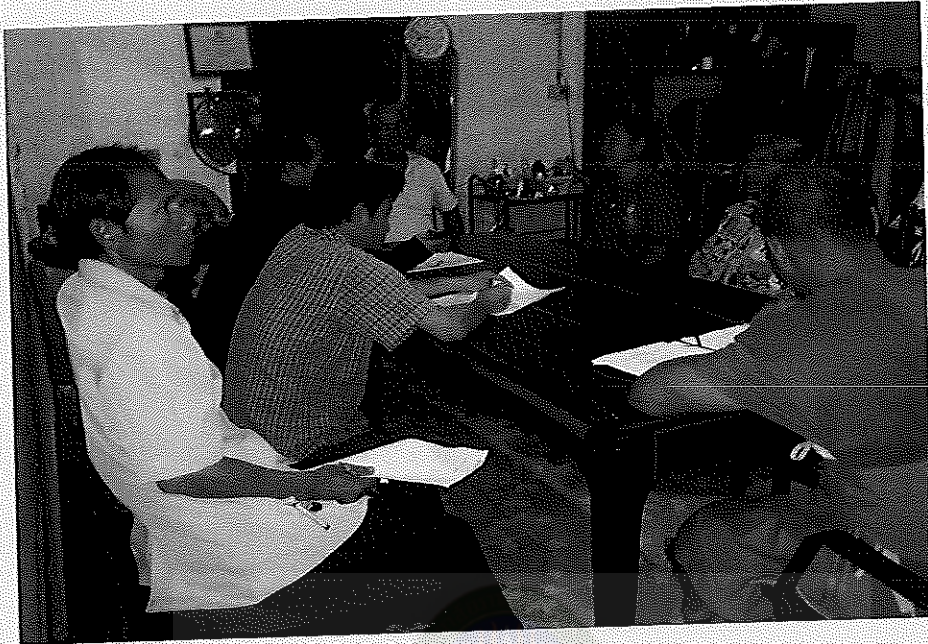
ภาพที่ 1 แสดงภาพคุณยายสด บพมาศย์ อายุ 92 ปี ผู้ให้ข้อมูลอัตลักษณ์ชุมชน

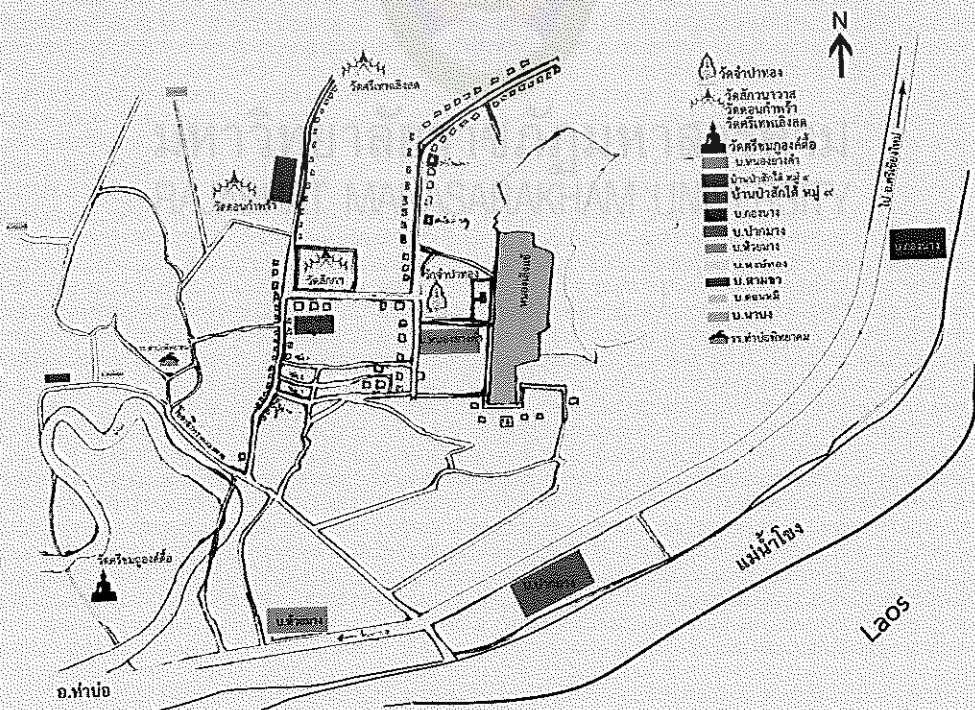
ภาพที่ 2 แสดงภาพคุณยายทองใบ ดุนรักษา อายุ 75 ปี ผู้ให้ข้อมูลอัตลักษณ์ชุมชน

ภาพที่ 3 แสดงภาพคุณยายหนูพร ยี่ดียว อายุ 71 ปี ผู้ให้ข้อมูลอัตลักษณ์ชุมชน

ภาพที่ 4 แสดงภาพคุณชาย อดิษฐ์ ทิพรัตน์ ผู้ให้ข้อมูลอัตลักษณ์ชุมชน

ภาพที่ 5 แสดงแผนที่ตั้งชุมชนจริยธรรม ณ ศูนย์ชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุน
ศรัทธาเดิม

ผลการศึกษาค้นหาอัตลักษณ์ชุมชนที่เป็นต้นทุนศรัทธาเดิมของบ้านหนองยางคำที่มี
ในอดีตจนถึงปัจจุบัน

การศึกษอัตลักษณ์ที่เป็นต้นทุนศรัทธาเดิมของชุมชนบ้านหนองยางคำผ่านการตั้งถิ่น
ฐานวิถีการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนบทสรุปแบ่งออกเป็น 4 ยุค คือ ยุคดงยาง ยุคป่าสักได้
ยุคหนองยางคำ และยุคจำปาทองหนองยางคำ ซึ่งในวงสนทนาได้มีความเห็นพ้องเป็นอย่าง
เดียวกันของกลุ่มต่าง ๆ ในเวทีชุมชนได้ข้อสรุปค้นพบอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิมของชาว
ชุมชนหนองยางคำ ประกอบด้วย

1. หลวงพ่ออินทร์แปลง
2. หนองเล็งแซ่
3. ตำนานห้องคัง
4. ใบโพธิ์หอม
5. นกกระยางคำ
6. เจดีย์ไชยเชษฐา นางเขียวค่อม

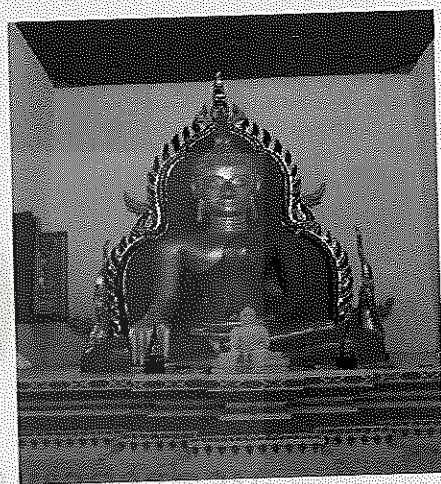
หลวงพ่ออินทร์แปลง ที่ได้มีข้อสรุปร่วมกันว่าเป็นอัตลักษณ์ที่ชุมชนได้ให้ความเคารพ
ศรัทธาอย่างมาก โดยมีประวัติตำนานที่ปราชญ์ชาวบ้านได้เล่ากันสืบมาว่าหลวงพ่ออินทร์
แปลง เป็นพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์สร้างในยุคพระไชยเชษฐาธิราช กษัตริย์แห่งกรุงศรีสัตนาคน
นหุต (เวียงจันทน์) เป็นพระพุทธรูปคู่บารมีของหลวงพ่อพระเจ้าองค์คำ สร้างขึ้นในช่วงปี
พ.ศ. 2100 (จากหนังสือประวัติวัดทั่วราชอาณาจักร เล่ม 10) รวมระยะเวลากว่า 457 ปีมาแล้ว
ซึ่งเป็นที่กล่าวขานถึงความศักดิ์สิทธิ์ขององค์หลวงพ่อที่ชาวชุมชนที่ได้พบเห็น เป็นที่เล่าขาน
กันสืบๆมาทั้งในเรื่องอิทธิปาฏิหาริย์และเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชน โดยจะเห็นได้
ว่ามีการเข้ามาบูรณะสถานที่ประดิษฐานและ बनบานให้คนในชุมชนเกิดความสำนึกและอยู่
เย็นเป็นสุขพร้อมทั้งได้ปกป้องคุ้มครองแก่ผู้ที่เคารพนับถือศรัทธาตั้งได้จากการบอกเล่าของ
ยายถ้วน เหยียนถิ ว่าตั้งแต่คุณยายได้ข้ามมาการค้าขายคำ (ทองคำ) ระหว่างประเทศไทย -
ประเทศลาว ในช่วง 50 ปี หลังได้ถูกเจ้าหน้าที่ของประเทศลาวจับตัวไปกักขังไว้ซึ่งก่อนไป
ค้าขายทุกครั้งคุณยายจะได้มาบอกเล่าองค์หลวงพ่อตลอดมา ซึ่งขณะที่ถูกคุมขังในคุก
(ตาราง) เจ้าหน้าที่บอกว่าจะไม่มีการปล่อยตัวเป็นเด็ดขาดก็เกิดนิมิตเห็นองค์หลวงพ่อได้
ปรากฏที่คุมขังแล้วยายได้อธิษฐานขอให้หลวงพ่อได้ช่วย พอตื่นเช้ามาก็ได้เห็นเจ้าหน้าที่ของ
ประเทศลาวบอกให้ปล่อยตัวไปโดยไม่ได้ดำเนินการทางกฎหมายใด ๆ จนเป็นที่อัศจรรย์ใจแก่
ยายเป็นอย่างมากจึงทำให้คุณยายได้ตั้งสัจจะว่าคงเป็นบารมีหลวงพ่อได้ช่วยกลับมาจาก

ประเทศลาวท่านก็จัดสร้างอุโบสถครอบองค์หลวงพ่อบุญพา (ซึ่งแต่ก่อนองค์หลวงพ่อบุญพา
เพียงเพียงหม้อนาง)

นี่ก็นับว่าเป็นเป็นเพียงส่วนหนึ่งและมีหลายต่อหลายเหตุการณ์ที่ทำให้ชาวชุมชนได้
เกิดความเลื่อมใสศรัทธา แม้บางปีจะไม่มีการสงฆ์จำพรรษา แต่ชาวบ้านก็จะเข้ามาไหว้พระ
ถือนั่งขาวหม้อชาวสวนมนต์ ปฏิบัติ เสมอ โดยยึดหลวงพ่อบุญพาเป็นศูนย์รวม จึงเป็นที่ยึดเหนี่ยว
จิตใจของชาวชุมชนที่มีความเคารพศรัทธาอย่างมากและเป็นสิ่งที่ถือได้ว่าเป็นหัวใจของศรัทธา
อย่างแท้จริงอันไม่มีใครที่จะกล้าลบหลู่ได้ เช่น เห็นได้จากบางคนที่เข้ามาขุดค้นหาของเก่าก็
เกิดลอยเหมือนงูเลื้อย ผิวเฉิวทั้งตัว บางคนถึงตายก็มีและยังมีเหตุการณ์ที่ปรากฏความเชื่อ
ที่ทำให้ผู้อยู่ในจิตใจของคนที่ศรัทธามากมาย ดังเช่นนายเหนียว บาทมาตย์ ที่ได้เข้ามา
บูรณปฏิสังขรณ์วัดร่วมกับพ่อก็ได้มีการขนานเพื่อไปทำงานที่ประเทศฝรั่งเศสทำให้ได้
ไปสมความปรารถนาและยังช่วยทำนุบำรุงพระศาสนา นายสมร ลอยหา ก็เป็นอีท่านหนึ่งที่มี
ความเคารพศรัทธาต่อองค์หลวงพ่อบุญพาและเป็นผู้นำพาคนที่มาขอพรหลวงพ่อบุญพาได้กล่าว
หลายต่อหลายท่านก็เกิดความประสบผลสำเร็จแม้แต่การครั้งที่มีการลงแข่งขันเลือกตั้ง
ผู้ใหญ่บ้าน นางสมหมาย ครอบ ก็ขอพรให้หลวงพ่อบุญพาได้ช่วยให้เกิดชัยชนะเป็นผู้ใหญ่บ้านหญิง
มาสองสมัยที่สำคัญแล้วในการเป็นผู้นำนั้นถ้าใครทำไม่ดีหรือไม่ซื่อสัตย์ คดโกงก็จะถูก
ลงโทษไม่สามารถที่จะอยู่ในตำแหน่งได้โดยชาวบ้านก็จะรู้กันโดยปริยายและอีกประการหนึ่ง
ที่เห็นได้ชัดคือ ใครที่มาขอพรอวยมุขจะไม่มีผลสำเร็จเลย เช่น ขอหวย เล่นไพ่ ไฮโล เป็น
ต้น

ยังมีเหตุการณ์ที่ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นสิ่งที่หลวงพ่อบุญพาได้สร้างความประหลาดใจให้กับคน
หลายคน คือ ในช่วงที่ นางวนิดา คำกองแก้ว ซึ่งเป็นลูกหลานของชาวบ้านหนองยางคำมาแต่
กำเนิดก็มีความเคารพศรัทธากับองค์หลวงพ่อบุญพา ในช่วงที่หลวงพ่อบุญพาไม่มีที่มุงที่บังก็จะเก็บ
ดอกไม้รูปเทียนมากราบไหว้เสมอ จนวันหนึ่งท่านบอกเล่าว่าได้ขึ้นไปขอพรกับหลวงพ่อบุญพา
อธิษฐานจิตอยู่นั้นหลับตาตั้งจิตให้สงบแล้วก็ลืมตาขึ้นก็ปรากฏว่า องค์หลวงพ่อบุญพาได้
ลืมตาขึ้นจนท่าน ได้เรียกให้เพื่อนมาดูและก็ให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ด้วยและยังเป็นที่ยึดเหนี่ยวมา

ตลอดว่าองค์หลวงพ่อมืดวงจิตวิญญาณ์อย่างแท้จริง นอกจากนั้นยังมีพระภิกษุผู้โลกมากได้มา อยู่ในวัดก็ทำสิ่งไม่ดีไม่งาม ไม่ปฏิบัติตามศีลจารวัตรอันดี เอาขันดอกไม้ไปขอหวยต่อหน้า องค์หลวงพ่่อินทร์แปลง ขณะตั้งจิตอธิษฐานพระรูปนั้นได้มีอาการพูดไม่ได้เหมือนคนเป็นใบ้ ร่างกายเกร็งแข็งไปหมดทั้งตัวชาวบ้านก็ช่วยกันนำส่งโรงพยาบาล แต่ก็มีปราชญ์ชาวบ้านท่าน ได้นำขันดอกไม้ไปขอมาต่อหลวงพ่่อินทร์แปลงทำให้พระรูปดังกล่าวหายเหมือนไม่มีอะไร เกิดขึ้น จากคำบอกเล่าของคุณชายสด บทมาตย์ อายุ 92 ปี ที่ท่านนับถือมากที่สุดและยังบอก ด้วยว่า ถ้าใครมีศีล มีธรรม รู้จักปฏิบัติธรรม รักษาศีล หลวงพ่อก็คจะช่วยเหลือให้เกิดความสุข ในครอบครัวทำการอะไรก็จะสมหวังทุกประการ

ภาพที่ 6 แสดงภาพหลวงพ่่อินทร์แปลง อายุ 450 ปี ยุคล้านช้าง

หนองเล็งแซ่ ก็ถือว่าเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ชาวชุมชนได้เคารพศรัทธาเพราะเป็นหนองน้ำ ที่แปลกประหลาดใจแก่ผู้ที่ได้เคยเข้ามาสัมผัสและเป็นหนองน้ำที่เลี้ยงชุมชนหลายต่อหลาย ชุมชนในบริเวณรอบข้าง ทำไมชาวชุมชนจึงให้ความเคารพศรัทธาต่อสายน้ำแห่งนี้เป็นคำถาม ที่หลายคนต้องการอยากรู้ นอกจากเป็นสายน้ำเพื่อการเกษตรเพื่ออุปโภคบริโภคแล้ว หนองน้ำ นี้ยังเป็นที่ชุมนุมของฝูงปลาน้ำจืดที่อุดมสมบูรณ์และมีสิ่งทีชาวบ้านให้ความเคารพศรัทธาต่อ สายน้ำแห่งนี้เป็นอย่างมากตลอดนานกว่าหลายร้อยปี หนองเล็งแซ่จะเป็นหนองน้ำที่ไม่มีความ เหนียวเหนียว แม้จะสภาพภูมิอากาศจะแห้งแล้งสักแค่ไหนและเชื่อว่าเป็นหนองน้ำที่ศักดิ์สิทธิ์ดัง จะได้รับการบอกเล่าจากบุคคลที่สำคัญในชุมชนหลายคนหลายท่าน ประกอบด้วย นางหนูพร ชิดขาว ได้เล่าว่า ในช่วงปี พ.ศ.2528 ได้มีทหารช่างได้ทำการลอกหนองโดยชาวบ้านบอกให้ ทหารช่างไปขุดมาบอกกล่าวต่อสายน้ำแต่ทหารช่างก็ไม่มี การปฏิบัติตาม ก็เกิดทำให้รลเมื่คโคร ที่กำลังทำการขุดลอกหนองอยู่นั้นจมลงไปเหลือเพียงมือ ทำให้คนขับเป็น ไซ้จับสั้นกระโดด

ออกจากรถและมีคนมาได้มากกว่าพันคนต่างคนที่ต่างพูดเป็นเสียงเดียวกันว่าเจ้าที่หนองน้ำศักดิ์สิทธิ์ได้ทำพวกที่ลบลู่ นางหนูพร ยี่ดยาว ยิ่งเล่าอีกว่าในครั้งก่อนที่หมู่บ้านสม (จอกแหม) จะเต็มไปด้วยหมดไม่สามารถมองเห็นน้ำเลย แต่พอถึงวันพระ 14-15 ค่ำ ก็จะเกิดการแหวกทางยาวข้างไปอีกฝั่งหนึ่งเหมือนทางเรือแต่พอตกค่ำก็หุบเข้าปกติ เป็นที่อัศจรรย์แก่ชาวบ้าน หรือถ้าใครที่มาขโมยจับปลาที่ปรากฏหลายต่อหลายเหตุการณ์ให้คนเชื่อว่าสายน้ำนี้เป็นสายน้ำศักดิ์สิทธิ์ มีพญานาคจากลำน้ำโขงทะลุถึงบ่อน้ำของวัดจำปาทอง คนที่จับปลาจะเกิดเห็นปลาขนาดใหญ่เท่าต้นเสาจนวิ่งหนีเตลิดมากต่อมากแล้วก็มี ในความเชื่อความศรัทธาของชุมชนยังนับถือบูชาสายน้ำหนองเล็งแซ่ โดยเฉพาะจะทำการเพาะปลูก ผันน้ำก็จะมีการกล่าวขอเสมนอกจากนั้นก็ยังเชื่อกันว่าเขตบริเวณดังกล่าวของหนองน้ำเป็นเหมือนอารยธรรมแห่งสายน้ำที่ทำให้ชุมชนได้มีความอุดมสมบูรณ์ไม่เหือดแห้ง กุ้ง หอย ปู ปลา ก็อุดมสมบูรณ์ให้ลูกหลานชุมชนได้เป็นอาหารและยังนับว่าเป็นสถานที่รวมน้ำจิตน้ำใจของชุมชนในเขตบริเวณนี้

จะเห็นว่านี่คือเชื่อศรัทธาที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนหนองอย่างคำอีกสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญทั้งด้านความศักดิ์สิทธิ์และหล่อเลี้ยงชุมชนมานานยาวนาน

ภาพที่ 7 แสดงภาพหนองเล็งแซ่ สายน้ำหล่อเลี้ยงชุมชน

นกกระยางดำ ก็เป็นอีกลักษณะสำคัญความศรัทธาชุมชนหนองอย่างคำเป็นอย่างมาก ชาวบ้านจะมีความเชื่อและเกิดความเป็นตัวตนของความอุดมสมบูรณ์ของหมู่บ้านอย่างที่สุด

และมีการเล่าถึงความเป็นมาได้อย่างชัดเจน คังคุณยายโอลัย ทิพรัภย์ ซึ่งนับได้ว่าเป็นผู้หนึ่งที่ มีความเคารพศรัทธาในพระพุทธศาสนาและเป็นผู้มีส่วนสำคัญในการใกล้จิตวิควาโดยตลอด คุณยายได้เล่าเหตุการณ์ที่ปรากฏแก่สายตาของคนในชุมชน ได้เล่าถึงที่ไปที่มาของชุมชน หมู่บ้านหนองยางคำได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะการนำเอาสิ่งที่เกิดขึ้นพบเห็นในชุมชนมาเป็นที่ตั้งชื่อหมู่บ้าน ซึ่งโดยปกติแล้วนั้นบริเวณบ้านหนองยางคำนอกจากจะมีหนองเง็งแจ้ที่เป็น แหล่งน้ำของชาวชุมชนได้อาศัยแต่ ปู ยา ตา ยาย ก็ยังมีหนองน้ำที่ติดกับหน้าวัด ซึ่งสภาพที่ หนองน้ำแห่งนี้เป็นที่อุดมสมบูรณ์มีสัตว์น้ำน้อยใหญ่ที่อยู่อาศัยมากมายมีเหล่านกนานาชนิดมา หากินตามห้วยหนองนี้อยู่เป็นประจำโดยเฉพาะที่เห็นว่ามีจำนวนมากเป็นฝูงนกที่แปลก ประหลาด คือ นกกระยางขาวที่มาหากินในช่วงฤดูแล้งในบริเวณหนองหน้าวัดจนเป็นที่กล่าว กันว่ามองลงไปบริเวณหนองน้ำจะไม่เห็นน้ำเลยจะเห็นแต่นกกระยางเต็มไปหมดและขณะที่ กำลังหาอาหารอยู่นั้นในฝูงนกกระยางสีขาวก็ปรากฏมีนกกระยางเพียงตัวเดียวที่มีสีแปลกคือสี เหลืองทองปรากฏในฝูงนกทั้งหลายในที่นั้น เมื่อได้เห็นก็ชวนกันได้มาดูก็จะปรากฏต่อสายตา อยู่เสมอ แล้วชาวบ้านก็ให้ความนับถือว่าเป็นสัญลักษณ์แห่งความเจริญรุ่งเรืองของหมู่บ้าน เมื่อมีการตั้งเป็นหมู่บ้านจึงตั้งชื่อว่า บ้านหนองยางคำ ตั้งแต่นั้นมาเป็นสัญลักษณ์ของหมู่บ้าน

ยังมีเหตุการณ์ที่สร้างความศรัทธาเชื่อในความปาฏิหาริย์ของดวงจิตนกกระยางคำ เมื่อวันที่ 8 เมษายน พ.ศ. 2556 คุณแม่อังคนาง คุณไชย หมอลำชื่อดังจากอุบลราชธานี ได้มาทำการแสดงร่วมกับคุณพ่อ ป.ฉลาดน้อย ส่งเสริม ศิลปินแห่งชาติ ทำการแสดงหมอลำ สมโภชหลวงพ่อดินทร์แปลง สมโภชนกกระยางคำ โดยลำเรื่องนกกระยางขาว ซึ่งเรื่อง ดังกล่าวเป็นเรื่องที่อ้างถึงความเป็นมาของธรรมเนียมที่ได้อ้างถึงการทำบุญรักษาศีลในทาง พระพุทธศาสนาโดยขณะที่ทำการแสดงนั้นเกิดเห็นนกกระยางได้บินออกมาที่ต้นโพธิ์ของวัด ตัวขนาดใหญ่ถึงทำให้ต้องถึงกับหยุดการแสดงไปชั้กพักหลังน้ำตาอนุ โมทนาอันเป็นการทำให้ ได้เข้าใจลึกซึ้งในศรัทธาของชุมชนหนองยางคำที่เคารพศรัทธานับถือต่อรูปปั้นนกกระยางคำที่ ร่วมกันสร้างไว้มาเป็นลำดับโดยผู้เฒ่าผู้แก่ได้เชื่อมโยงให้ได้ทราบว่า นกกระยางคำเป็นนกใน ตำนานที่มีเรื่องราวให้ผูกพันในจิตใจของชุมชนให้รู้จักการเข้าวัด ฟังธรรม ทำบุญ โดยการ รักษาศีลให้ทานทางพุทธศาสนาดังที่ปรากฏในเรื่องนกกระยางขาว เรื่องมีอยู่ว่า สมัยก่อนยังมี ชายคนหนึ่งนามว่ามัจฉาณพ เป็นชาวจลคามแห่งแคว้นมคธ มัจฉาณพมีภรรยาอยู่ 4 คน คือ

- 1) สุธรรมา 2) สุนันทา 3) สุจิตรา 4) สุชาคา มัจฉาณพเป็นคนชอบทำบุญสุนทานมากจน มีเพื่อนที่ร่วมทำบุญด้วยกันถึง 32 คน ซึ่งเพื่อนทั้ง 32 คน ก็ได้ช่วยกันตลอดมา และภรรยา ของมัจฉาณพก็ชอบทำบุญด้วย แต่เมียคนที่ 4 คือ สุชาคานั้นชอบแต่แต่งตัว ไม่ชอบทำบุญกับ

พวกพี่ๆ เพราะนางถือว่าสามีทำ ภรรยาก็ได้บุญเหมือนกัน ครั้งนั้นมัจฉมาณพได้สร้างศาลาใหญ่ เพื่อคนผ่านไปมาจะได้พักผ่อน ฝ่ายนางสุทธรรมาก็สร้างซุ้มฟ้าประดับศาลา นางสุนันทาสั่งสร้าง สระน้ำ เพื่อให้คนได้ลงอาบ นางสุจิตราสร้างสวนดอกไม้ ส่วนสุชาดาไม่ทำอะไรเลย จนกระทั่งมัจฉมาณพและภรรยา พร้อมทั้งเพื่อน 32 คน ลี้ภัยมาอยู่ ก็ได้ไปเกิดบนสวรรค์ ชั้นดาวดึง จึงได้ชื่อว่าท้าวมัจฉวาฬมหาเทพ(พระอินทร์) ต่อมาพระอินทร์ได้ดำริหานางสุชาดาผู้ เป็นภรรยาคนเล็ก ก็ได้ฟังทิพยเนตรเห็นนางเกิดเป็นนกกระยางขาวกินปลาในแม่น้ำ คูหน้าตา แล้วก็สมเพชนางมาก จึงดำริลงไปชี้ทางสว่างให้แก่นางนกกระยางนั้น พระองค์ก็เสด็จด้วยฤทธิ์ ลงไปหาสุชาดานางนกตัวดังกล่าว ได้เทศนาสั่งสอนนางให้รู้จักปราบบุญ รู้จักศีลห้า เมื่อนางได้รู้ ก็ตาสว่างสมათานศีลห้าโดยบริสุทธิ์แม้กระทั่งปลาเป็นนางก็ไม่กิน เอาเฉพาะปลาตายเป็น อาหาร ต่อมาเมื่อนางสิ้นอายุไขก็ได้เกิดเป็นมเหสีองค์ที่ 4 ของท้าวมัจฉวาฬบนสวรรค์ชั้นดาวดึง เรื่องดังกล่าวเป็นสิ่งที่ผู้เฒ่าผู้แก่ได้ยกเอานกกระยางเข้ามาเป็นสัญลักษณ์ขวัญจิตใจของชาวบ้าน ลูกหลานในชุมชนก่อให้เกิดเป็นเรื่องของหมู่บ้านและยอมรับกันว่าเป็นอัตลักษณ์ ที่สำคัญของชุมชน

ภาพที่ 8 แสดงภาพนกกระยางคำ สัญลักษณ์ชุมชนบ้านหนองยางคำ

ตำนานข้อมดิ่ง เป็นอีกตำนานที่เกิดขึ้นจริงในชุมชนหนองยางคำ ซึ่งปรากฏในบริเวณ ของวัดจำปาทองหนองยางคำ โดยนายเจียง ชาวชายโง่ง ซึ่งเป็นหมอทำขวัญ และเป็น

ปราชญ์ชาวบ้านของชุมชนได้กล่าวไว้ในช่วงปี พ.ศ. 2528 ได้มีเหตุการณ์ที่สร้างความอัศจรรย์แก่คนในชุมชนและผู้ลี้ภัยเข้ามาพิสูจน์ความจริงของเสียงประหลาดดังขึ้นมาเป็นเสียงฆ้องเหมือนคนตีฆ้อง ดังจากพื้นดินบริเวณบ่อน้ำหน้าต้นโพธิ์ของวัด โดยจะปรากฏเสียงในวันพระ ทั้งขึ้นและแรม 14 - 15 ค่ำ ผู้คนต่างเดินทางมาแหวนพู่กันในบริเวณพื้นที่มีเสียงดังขึ้นและได้พูดมาเป็นเสียงเดียวกันว่านี่คือปาฏิหาริย์จริง ๆ จากนั้นก็ได้ร่วมกันทำพิธีบูชาโดยตั้งฆ้องรับตีฆ้องรับเสียงนั้นจากการที่ได้แหวนพู่มาแล้ว นายสมร ลอยหา อดีตผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ยังได้เล่าต่ออีกว่าปรากฏการณ์ฆ้องดังได้เกิดขึ้นโดยทางชุมชนเชื่อว่าเป็นสัญญาณแห่งความดีงามความเจริญรุ่งเรืองของหมู่บ้านหรือคนที่เข้ามาทำบุญปฏิบัติธรรม โดยได้พูดเน้นว่าให้ศรัทธาด้วยใจจริงทั้งต่อหน้าและหลังหลังเพราะเสียงฆ้องที่ดังนั้นเป็นเสียงฆ้องเสียงธรรมที่มุ่งให้คนในชุมชนรู้จักปฏิบัติตามศีลธรรมจริยธรรมอันดี รู้จักเข้าวัดฟังธรรมเพื่อให้เกิดปัญญาไม่ใช่มาร้างเสียงแล้วก็อธิษฐานให้เกิดผลสำเร็จแก่ชีวิตก็เป็นไปไม่ได้ชาวชุมชนหนองยางคำจึงได้ร่วมกันเข้าวัดถือศีลปฏิบัติธรรมรักษาศีลอุโบสถ 8 ค่ำ 15 ค่ำ อยู่เสมอมา และนายสมร ลอยหา ยังกล่าวว่าทุกวันนี้บางครั้งยังได้ยินเสียงฆ้องอยู่บ้าง จึงเป็นที่ทำให้เกิดความเชื่อถือว่าคำอธิษฐานจะประสบผลต้องพูดดี คิดดี ทำดี อันบ่งบอกถึงจริยธรรมของคนในชุมชนที่ยึดเอาตำนานฆ้องดังเป็นความศรัทธาที่เป็นอัตลักษณ์ของชุมชนอีกประการหนึ่งด้วย

ภาพที่ 9 แสดงภาพเสียงปริศนาจากตำนานฆ้องดัง

ใบโพธิ์หอม อีกความเคารพศรัทธาของชุมชนหนองยางคำที่มีมาคู่กับตำนานห้องตั้ง โดยจากการบอกเล่าของพระครูธรรมสิรินันท์ เจ้าคณะตำบลกอนาง เขต 2 อายุ 72 ปี บรรพชาอุปสมบทมาตั้งแต่เป็นสามเณรแล้วมาอยู่จำพรรษาที่บ้านป่าสัก หมู่ที่ 9 และดูแลวัดจำปาทอง ได้เล่าว่าในช่วงระยะเวลาที่ท่านมาอยู่ดูแลในช่วงพระภิกษุไม่มีอยู่จำพรรษาคฤกษากับชุมชนมาเป็นระยะเวลา 50 ปี ได้พูดถึงความอัศจรรย์ของใบโพธิ์หอม วัดจำปาทอง หนองยางคำ ซึ่งวัดจำปาทองจะมีต้นโพธิ์ใหญ่อายุ 200-300 ปี อยู่ 3 ต้น เหมือนอยู่เป็นสามก้อนเส้าแล้วในช่วงปี พ.ศ. 2520-2528 ก็เดินมาในบริเวณวัดก็จะได้รับกลิ่นหอมเหมือนน้ำอบ น้ำหอมอบวนเป็นที่น่าสงสัยจึงชวนให้โยมในชุมชนได้มาพิสูจน์หากกลิ่นอะไร คุณยายนิค ชาวชายโง่ ก็เป็นผู้หนึ่งที่ได้มาร่วมกับหลวงพ่อกับการตามหาความหอมของกลิ่นนั้นจนในที่สุดยายได้ไปใกล้ต้นโพธิ์ต้นกลางแล้วก็หยิบเอาใบโพธิ์ขึ้นมาใบหนึ่งเอามาสูดดมดูที่สุดจะดีใจเป็นอย่างมากอย่างที่ว่าสิ่งที่หอมอบวนอยู่คือใบโพธิ์นี้เองที่หอมไปทั่ววัด ชาวบ้านชุมชนทราบข่าวก็พากันหลังไหลมาเก็บใบโพธิ์กันอย่างขุมน คุณยายก็กล่าวเพียงสั้น ๆ ว่าคนที่มิบุญมีศีลธรรมอันดีเท่านั้นจึงจะมีบุญเก็บใบโพธิ์หอมได้ หลายร้อยคนที่มาเก็บก็ได้สมหวังกันเป็นอย่างมากเคยได้รับใบโพธิ์หอมกลับบ้านไปบูชาอย่างมีความสุข นายปรีดา นาคเสน พร้อมภรรยาที่มีจิตใจศรัทธาอย่างมากต่อวัดจำปาทองก็มีโอกาสพาครอบครัวมาเก็บใบโพธิ์หอมโดยตั้งจิตอธิษฐานให้เกิดความสุขตลอดทั้งลูกหลานที่ไปทำงานก็ได้ทำงานที่ดีมีงานทำก็สมหวังมีงานทำตลอดมาตั้งแต่นั้น จึงทำให้ผู้คนที่ได้รับทราบข่าวก็ทยอยมาเรื่อยๆ มิได้ขาดทั้งทางกรุงเทพฯ และต่างประเทศ ดังเช่น นางน้อย บาทมาดย์ ที่ทำงานที่ประเทศฝรั่งเศสพร้อมสามีชาวกัมพูชาก็ได้มีโอกาสมาเก็บใบโพธิ์หอมและเล่าว่าได้นำใส่กระเป่าบินไปที่ต่างประเทศตลอดการค้าขายทำธุรกิจก็จะมีลูกค้าและมีเงินทองจากการทำธุรกิจเข้ามาในครอบครัวเป็นแปลกประหลาดจึงทำให้เกิดความเชื่อว่าเป็นปาฏิหาริย์ที่นำใบโพธิ์ติดกระเป่าสตาจมาก็มาี่เอง นอกจากนั้นแล้ว คุณยายพร ยึดยาว ยังกล่าวเพิ่มเติมว่าสิ่งที่สำคัญของใบโพธิ์นั้นจะมีลักษณะพิเศษคือเวลาผลิใบอ่อนจะออกเป็นสีเขียวอ่อนและต้นกลางจะผลิใบเป็นสีทองถึงแม้ว่าต้นข้างจะใบหล่นก่อนแต่เหมือนรอให้ต้นกลางถอดใบก่อนจึงออกตามกันไปตามลำดับ นี่ก็เป็นอัศจรรย์ที่คุณยายได้เล่าอย่างน่าตื่นเต้น ผู้เฒ่าในชุมชนทั้งหลายก็จะพูดเป็นเสียงเดียวกันว่าสามต้นโพธิ์ศรีนี้เป็นสิ่งอัศจรรย์ของชุมชนหนองยางคำที่ปลูกศรัทธาความเชื่อของคนในชุมชน โดยให้คนในชุมชนได้มีโอกาสร่วมกันเพื่อปลูกฝังความดีงามให้แก่ลูกหลานต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณยายบอกว่าชาวชุมชนของเราจะต้องรักสามัคคี มีจิตใจที่ศีลธรรมเพราะว่าให้ยึดเอาใบโพธิ์หอมนี้มาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจโดยปฏิบัติตามศีลที่จะทำให้คนเราลูกหลานชาวบ้าน

นี่เป็นผู้ที่หอมทั้งตามลมและทนลม ดังคำสอนในทางพระพุทธศาสนาจึงทำให้ชาวบ้านชุมชนหนองยางคำยึดถือและปฏิบัติตามศีลเบื้องต้นสืบมา

ที่เห็นชัดเจนก็คือ ปัจจุบันนี้ได้มีผู้ที่สังเกตการเปลี่ยนแปลงของชุมชนกับสิ่งอัศจรรย์เหล่านี้ คือ อ.นลินี เสริมทรัพย์ ครู คศ.3 เป็นชาวบ้านหนองยางคำโดยกำเนิดมีบิดามารดาตั้งรกรากอยู่ในหมู่บ้านนี้แต่เริ่มต้น ได้เล่าว่าการหอมของใบโพธิ์นี้จะมีมากขึ้นขึ้นอยู่กับสถานการณ์ของหมู่บ้าน เช่น ในช่วงการขัดแย้งกันมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง พระสงฆ์ไม่มีมาจำพรรษาใบโพธิ์ที่วัดก็จะไม่มีกลิ่นหอมเป็นปกติของใบไม้ทั่วไป แต่ถ้าชาวบ้านชุมชนเกิดความดีต่อกันไม่มีข้อปัญหาขัดแย้งกันอยู่ด้วยกันด้วยความรักความเมตตาเอื้อเฟื้อต่อกัน มีพระภิกษุตามเนตรปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเป็นเนืองนิตย์ก็จะทำให้ใบโพธิ์หอมเป็นจำนวนมาก โดยพบในปัจจุบันนี้ก็สามารถอธิบายกับใบโพธิ์หอมได้อย่างสม่าเสมอเป็นที่ประจักษ์ได้ว่าใบโพธิ์หอมเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเฉพาะวัดจำปาทอง หนองยางคำเป็นที่ศรัทธาของชุมชนผูกจิตใจของชาวบ้านหนองยางคำให้ดวงจิตร้อยดวงใจให้ชาวบ้านได้ปฏิบัติตามศีลมาโดยลำดับจึงทำให้ชาวบ้านหนองยางคำเกิดความเคารพศรัทธาต่อต้นโพธิ์ของวัดเป็นอย่างมากและยังเชื่อว่าเป็นสิริมหาโพธิ์เป็นต้นไม้แห่งการตรัสรู้ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายิ่งทวีความเคารพศรัทธาแก่ชุมชนมากยิ่งขึ้นและยังยึดตามหลักฐานทางพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับศีลที่ทำให้คนเราหอมได้ด้วยทวนลมและตามลมเหมือนกับศีลเปรียบกับใบโพธิ์หอมของวัดที่มีกลิ่นหอมเป็นที่ปาฏิหาริย์ปรากฏแก่สายตาและกลิ่นหอมพิสดำได้ถึงแรงอธิษฐานว่าการรักษาศีลทำให้ชาวบ้านได้มีวิถีชีวิตที่ดีขึ้นเจริญรุ่งเรืองขึ้นจึงทำให้เป็นประจักษ์ได้ว่าใบโพธิ์หอมเป็นความศรัทธาที่ยึดถือมาตามลำดับจนจบปัจจุบันปรากฏอยู่

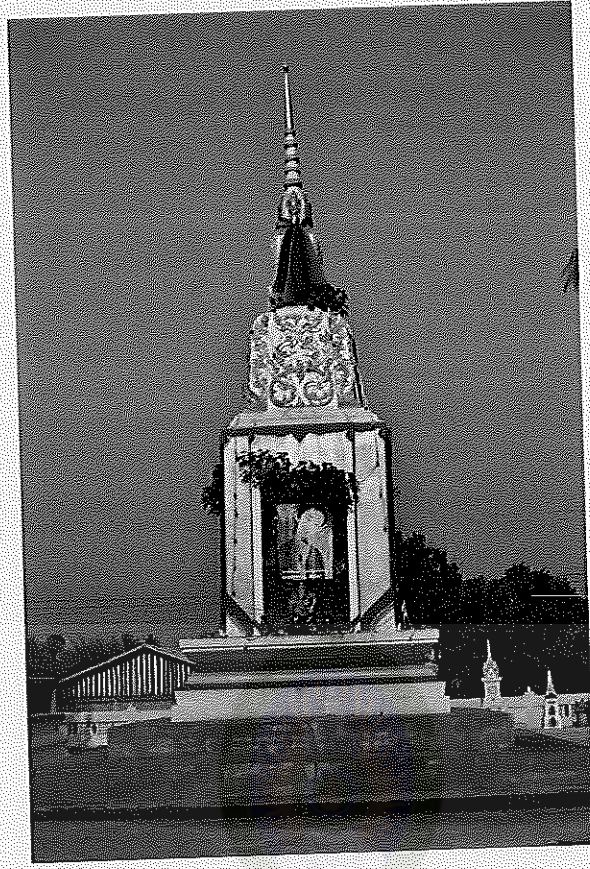
ภาพที่ 10 แสดงภาพใบโพธิ์หอม

เจดีย์เก่าไชยเชษฐานางเจิวค้อม วัดจำปาทอง หนองยางคำได้มีก่อสร้างโดยพระนางเจิวค้อมพระชายาของพระไชยเชษฐาธิราช กษัตริย์แห่งกรุงศรีสัตตนาคนหุต (เวียงจันทน์) ที่ได้มีจิตศรัทธาทางพระพุทธศาสนาได้มีการสร้างวัดสร้างพระพุทธรูปไว้ในพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะวัดจำปาทอง หนองยางคำก็เป็นอีกวัดหนึ่งที่มีประวัติการสร้างที่ชัดเจนและอ้างอิงจากหนังสือประวัติวัดทั่วราชอาณาจักร เล่ม 10 ระบุไว้ นอกจากนี้ยังมีความเชื่อมโยงต่อกันกับหลาย ๆ วัด เช่น วัดศรีชมภูองค์ตื้อ ที่มีหลวงพ่อบุญรอดซึ่งเป็นที่ประดิษฐานอยู่แล้ว ก็มีการบอกเล่าจาก นางไพบุระ มิ่งมุล กำนันตำบลกอนนาง ซึ่งเป็นคนบ้านป่าสัก หนองยางคำ ว่า วัดจำปาทองนี้เป็นอาณานิคมเดิมของยุคล้านช้าง (กรุงศรีสัตตนาคนหุต) ที่ได้มีศรัทธาทางพระพุทธศาสนาสร้างวัดและมีซากอิฐโบราณและเครื่องปั้นดินเผาสมัยนั้นปรากฏให้เห็นตามที่ชาวบ้านได้ขุดพบแล้วนำมามอบไว้ให้กับวัดเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์จึงมีเจดีย์ที่สร้างไว้เป็นสัญลักษณ์ที่บรรจุวัตถุโบราณอิฐบรรพบุรุษ เครื่องสมบัติที่ไม่สามารถนำไปสู่ที่อื่นได้ก็จะบรรจุไว้กับเจดีย์

ยังมีคำบอกเล่าของยายเม็ง คารุณพันธ์ ผู้เชื่อว่าปฏิบัติแต่เจดีย์พระนางเจิวค้อมคู่กับยายมาลา บทมาตย์ ซึ่งมีความเชื่อว่าดวงจิตวิญญาณของพระนางเจิวค้อมยังอยู่ จะเป็นผู้นำพาข้าวมุขาสักการะทุกวันพระมิได้ขาดถ้าขาดวันไหนก็จะมีอาการทำให้คุณยายไม่สบาย

ทุกครั้งไป และที่เห็นได้ชัดคือเจดีย์พระนางเจี๊วยค่อมนั้นได้เคยมีคนมาขุดหาสมบัติเป็นจำนวนมากจนระยะเวลาหนึ่งช่วงปี พ.ศ. 2500 รากฐานของเจดีย์จะถูกขุดเข้าไปมากแต่ก็สร้างความตื่นตระหนกแก่พวกมิชชันนารีอย่างมาก คุณยายสด บทมาตย์ อายุ 92 ปี ซึ่งสามีคือนายบาทมาตย์ (เสียชีวิตแล้ว) เป็นผู้ที่เข้ามาบูรณะวัดในช่วงแรก ๆ ได้เล่าว่าพวกที่มาขุดหาสมบัตินี้ได้นำสิ่งของมีค่าบางอย่างเข้ามาขายที่ประเทศลาวแต่ก็ยังไม่ได้ที่จะไปถึงก็เกิดใจจับสั้นและเสียชีวิตระหว่างการเดินทางก็มีมาก และนอกจากนั้นท่านยังรับรองว่าสามีเคยพูดให้ฟังเพราะสามีมาดูแลอุปัฏฐากวัดตลอด จะกลับจากวัดก็สี่ห้าทุ่ม ของทุกวันเพื่อจะเฝ้าดูเลขณะที่พระสงฆ์ก็ยังไม่ค่อยมี โดยเฉพาะพวกโจรที่มาบางที่มาถึงที่หน้าประตูวัดก็เกิดเห็นงูใหญ่เท่าต้นตาลขวางทางเข้าพากันวิ่งเตลิดเปิดเปิงไปก็มี เจดีย์นางเจี๊วยค่อมเป็นเจดีย์ที่คู่กับหลวงพ่อบิณฑรรูปแปลงที่ทำให้ชาวชุมชนได้เกิดความเคารพศรัทธาเป็นอย่างมากมีความยึดถือทำพิธีบวงสรวงปฏิบัติธรรมถวายตบแทนที่ท่านได้ก่อสร้างวัดให้เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของชุมชนบ้านหนองยางคำ จนมาถึงปัจจุบัน

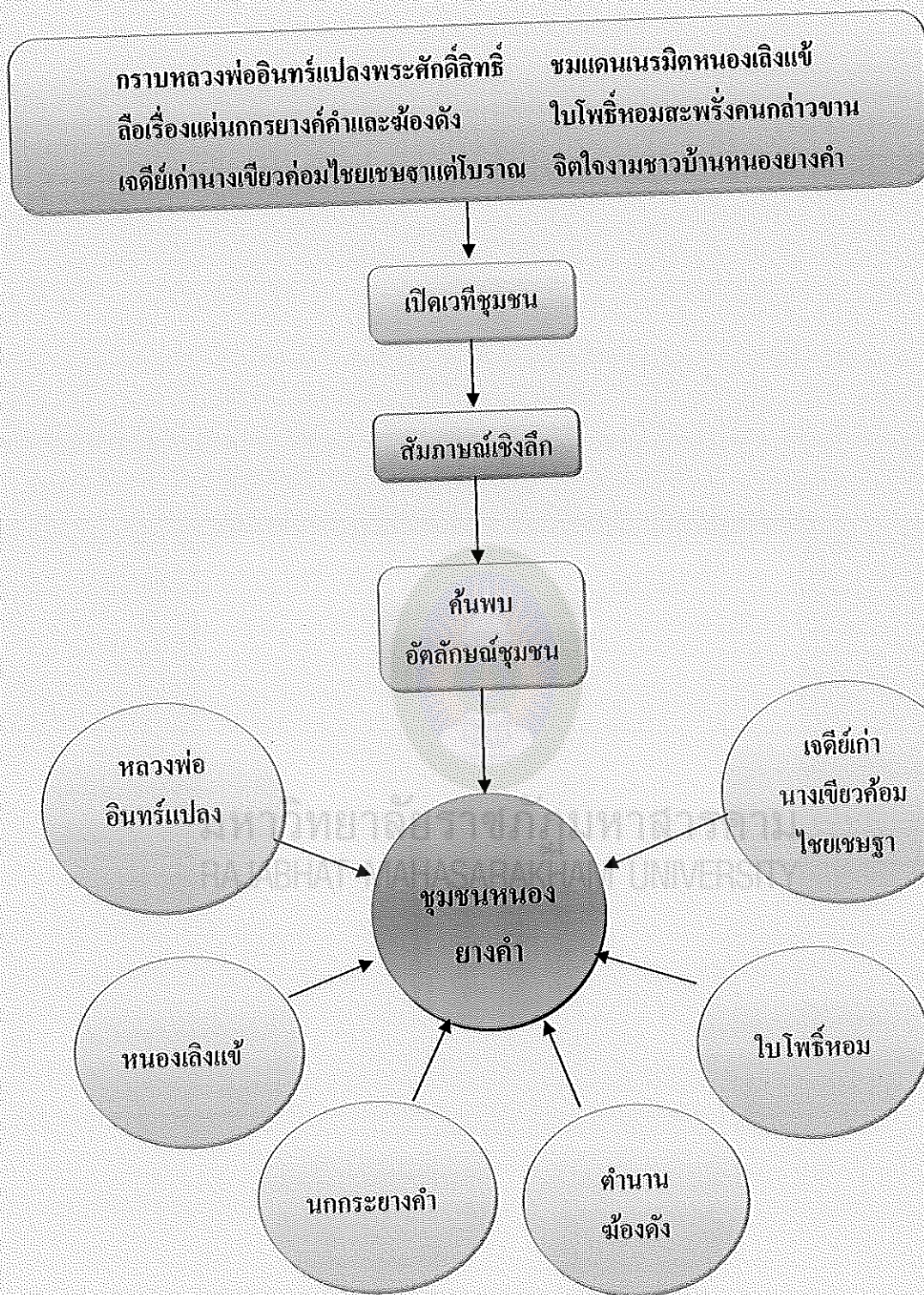
ทั้งยังได้รับการบอกเล่าเพิ่มเติมจาก นางน้อย ชาวชายโงง ผู้ใกล้ชิดกับวัดที่มีที่ดินติดกับวัดเล่าว่า เจดีย์นั้นนอกจากจะพูดถึงการฝังสมบัติของพระนางเจี๊วยค่อมและเครื่องปั้นดินเผาแล้วยังมีสิ่งปรากฏว่ามีแสงลอยออกจากเจดีย์เหมือนกับทุกที่ที่บรรพบุรุษบรรพบุรุษหรือพระธาตุของพระอรหันต์ทั่วไปจึงได้กล่าวว่ามีส่วนที่พระไชยเชษฐาธิราชได้นำพระธาตุจากเวียงจันทน์มาบรรจุเป็นที่สักการะสำหรับวัดที่สร้างและบำรุงไว้ และคุณยายก็บอกด้วยว่ามีความเคารพและศรัทธาเป็นอย่างมากถึงใครจะบอกว่าบ้าก็ยอมเพราะชีวิตที่รอดมาหลายต่อหลายครั้งมีชีวิตที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ก็บูชาเจดีย์ของพระนางเจี๊วยค่อมให้ท่านนั้นช่วยดูแลปกป้องคุ้มครองรักษาและยังเห็นว่ามีคนมาสวดประมาทต่อสถานที่นี้ก็อันเป็นไปหลายต่อหลายคน บางคนถึงกับตั้งเป็นอัมพารไปก็มี ตายไปก็มีเกิดท้องถ่วงกะทันหันก็มี ซึ่งปรากฏให้เห็นมากต่อมากแล้ว แต่ถึงอย่างไรถ้าใครมีความซื่อสัตย์ พุทธิ มีน้ำใจ มาบอกกล่าวก็ทำให้คนที่มานั้นประสบผลสำเร็จในชีวิตมากมายโดยที่ขาดไม่ได้ท่านจะชอบพูดวาจาไพเราะและของหอมเป็นต้นในการบูชา ฉะนั้นชาวบ้านหนองยางคำจึงมีความเชื่อจำการปฏิบัติด้วยหลักศีลข้อที่สี่ คือ มุสาวาทา เวรมณี จะนำพาให้ชุมชนเกิดความรู้สึกที่ดีต่อกันและกันถ้าเรามีความเคารพศรัทธาต่อพระนางเจี๊วยค่อมก็ถือปฏิบัติพูดจาปราศรัยแต่สิ่งที่ดีงามเป็นเจดีย์ที่ชาวบ้านให้ความเคารพศรัทธาเป็นอย่างมากและความเชื่อศรัทธาแต่บรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่น

ภาพที่ 11 แสดงภาพเจดีย์แก่นางเจียวค่อมไชยเชษฐา

สรุปอัตลักษณ์ชุมชนที่เป็นต้นทุนศรัทธาเดิม 2 ประการคือ

1. อัตลักษณ์ที่เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย หลวงพ่ออินทร์แปลง หนองเล็งแจ้และเจดีย์แก่นางเจียวค่อมไชยเชษฐา
2. อัตลักษณ์ที่เป็นตำนานความเชื่อ ประกอบด้วย นกกระยางคำ ตำนานขี้เืองคังและ ใบบู่โพธิ์หอม

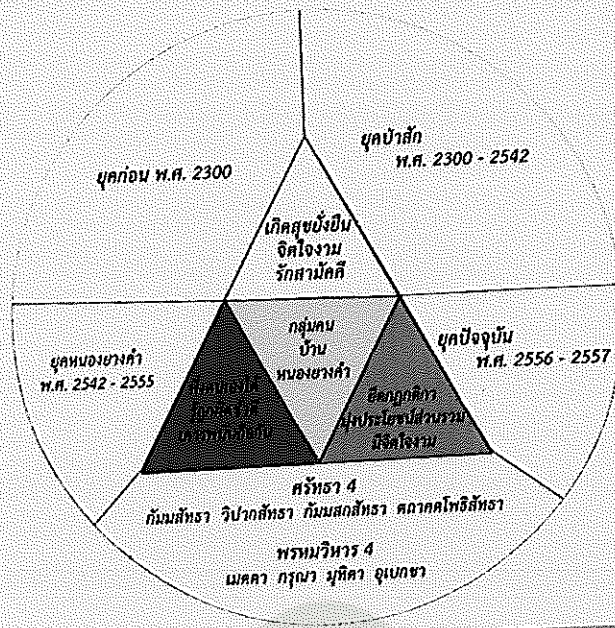
แผนภาพที่ 3 แสดงค้นหาอัตลักษณ์ชุมชน

ผลการสังเคราะห์คุณลักษณะชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ที่เป็นต้นทูนศรัทธาเดิม

จากการศึกษาอัตลักษณ์ชุมชนที่เป็นต้นทูนศรัทธาเดิมบ้านหนองยางคำผ่านยุคต่าง ๆ โดยใช้การจัดเวทีชาวบ้าน การสำรวจชุมชน การศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนและแผนภูมิสังคม การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่มย่อย การเสวนาทางวิชาการและการใช้คำถามที่ปรับมาจากศรัทธา 4 ในการศึกษาอัตลักษณ์ชุมชนที่เป็นต้นทูนศรัทธาเดิมบ้านหนองยางคำในช่วงเดือนกรกฎาคม-ตุลาคม พ.ศ. 2556 ซึ่งมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย เจ้าคณะตำบล กองนางเขต 2 นายเจริญ ชาวชายโขง(ปราชญ์ชาวบ้าน) นายแอ ดวงจันทร์(ปราชญ์ชาวบ้าน) นายสมร ลอยหา(ปราชญ์ชาวบ้าน)นางนลินี เสริมทรัพย์(ครู,ปราชญ์ชาวบ้าน) นางสมหมาย ครยก(ผู้นำชุมชน) นายประเสริฐ นาทันดร(ปราชญ์ชาวบ้าน)นางสด บพมาศย์(ผู้นำชาวบ้าน) นางหนูพร ยี่ดียว(ผู้นำชาวบ้าน) นายเหนียว บพมาศย์(ผู้นำชาวบ้าน) นายสัง ทิพรักษ์(ผู้นำชาวบ้าน) และชาวบ้าน 39 คน ได้ร่วมกันค้นหาความเป็นชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทูนศรัทธาเดิมที่มีอยู่ในชุมชนจำนวน 4 ครั้งและได้จัดเวทีสังเคราะห์กำหนดคุณลักษณะชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทูนศรัทธาเดิมที่ได้จากการศึกษาอัตลักษณ์ชุมชนและค้นหาความเป็นชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทูนศรัทธาเดิมในชุมชนนั้น จากเวทีสังเคราะห์ดังกล่าวได้บทสรุปพร้อมกันว่า คุณลักษณะชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทูนศรัทธาเดิมนี้มี 6 ประการดังนี้คือ

1. พึ่งตนเองได้
2. รู้ถูกผิดชั่วดี
3. เคารพนับถือกัน
4. ยึดมั่นกฎกติกา
5. มุ่งประโยชน์ส่วนรวม
6. มีจิตใจงาม

จากการสังเคราะห์คุณลักษณะจึงได้กำหนดแผนภูมิสังเคราะห์ชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทูนศรัทธาเดิม

กระบวนการเสริมสร้างชุมชนจริยธรรม

แผนภาพที่ 4 แสดงการสังเคราะห์คุณลักษณะชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นตุนศรัทธาเดิม

ผลการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็งอัตลักษณ์ชุมชนที่เป็นต้นตุนศรัทธาเดิม

ข้อสรุปจากการศึกษาอัตลักษณ์ชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ที่เป็นต้นตุนศรัทธาเดิม ทั้งในอดีตและปัจจุบันในชุมชนบ้านหนองยางคำ พบว่า ประเด็นสำคัญคือชุมชนกำลังเผชิญกับความเสี่ยงต่อความขัดแย้งแตกแยกที่จะเกิดการหมักหมมเป็นปัญหาเรื้อรังบานปลายสู่ความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ หากความรัก สามัคคี มีจิตใจที่ดีงามในชุมชนไม่ได้ แต่ในขณะที่เดียวกันจากการวิเคราะห์ร่วมกันของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล กลุ่มเป้าหมาย เห็นว่าที่ชุมชนยังคงอยู่ร่วมกันในชุมชนได้และทำกิจกรรมทางศาสนา พิธีกรรมร่วมกันได้นั้นเพราะ ชุมชนมีจุดแข็งในเรื่องความศรัทธาในพระพุทธศาสนาเป็นฐานเดิม ที่เด่นชัดคือพฤติกรรมคนเป็นผู้มีจิตใจงามและมีความศรัทธาในอัตลักษณ์ที่เป็นความเชื่อเคารพนับถือกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษร่วมกันอันมีเฉพาะในชุมชน มีความซื่อมั่นในขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมถือฮีตสิบสองครองสิบสี่เป็นกิจกรรมหลักตลอดมา จึงต้องนำจุดแข็งนี้ได้ไปสู่กระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นตุนศรัทธาเดิมในชุมชนบ้านหนองยางคำ เพื่อการขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆ ในการสร้างความเข้มแข็งและสร้างภูมิคุ้มกันให้ชุมชนเกิดความรัก สามัคคี จิตใจงาม มีสุขยั่งยืนต่อไป

กระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม บ้านหนองยางคำ ตำบลกองนาง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย

การศึกษาอัตลักษณ์ชุมชนที่เป็นต้นทุนศรัทธาเดิมบ้านหนองยางคำ ตำบลกองนาง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย จากการประเมินสถานการณ์ความขัดแย้งของคนในชุมชนทำให้ได้เห็นสัญญาณความเสื่อมถอยด้านจริยธรรมของคนในชุมชนที่มีค่านิยมที่เป็นปัจเจกมากขึ้น มีพฤติกรรมที่แสดงออกในทางไม่ดีงามทางกายและวาจาที่ชัดเจน มีความเห็นแก่ตัว ไม่พึ่งพาอาศัยกัน ขาดความเมตตาเอื้ออาทรแบ่งพรคแบ่งพวก เกิดการใส่ร้ายให้ร้ายต่อกันไม่มีความเป็นมิตรที่ดี คนในชุมชนได้เกิดภาวะการชิงดีชิงเด่นหาทางเอาชนะละลานมุ่งร้ายต่อกัน เกิดการแตกแยกของคนทั้งระดับบุคคล ครอบครัวเครือญาติและระดับชุมชน ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่ไม่ประมาทที่จะนำไปสู่ปัญหาที่จะทวีความรุนแรงมากขึ้นแก่สังคม การดำเนินชีวิตของคนในชุมชนอยู่สภาพที่ต่างคนต่างอยู่ มีความหวาดระแวงต่อฝ่ายตรงข้าม คนในชุมชนขาดความไว้วางใจเชื่อใจและขาดการมีส่วนร่วมทางสังคม ขาดความเคารพนับถือยำเกรงต่อผู้อื่นมองผลประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องเป็นที่ตั้ง ขาดความยุติธรรมของการตัดสินที่บ่งบอกถึงความถูกผิดชั่วดีมองฝ่ายตรงข้ามเป็นศัตรู มีกิริยามารยาทที่แสดงออกถึงความเกลียดชังต่อกันอันนับว่าเป็นความเสื่อมถอยด้านจริยธรรมค่านิยมที่ดีงาม

จากปัญหาความขัดแย้งซึ่งมีปัจจัยสาเหตุที่ทำให้เกิดความขัดแย้งของชุมชนนั้นได้มีฉนวนแห่งความแตกแยกทางความคิด การแบ่งพรรคแบ่งพวกตามสถานการณ์ของการเมืองท้องถิ่นที่นับว่าเป็นจุดเกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2540 ซึ่งมีการออกกฎหมายพระราชบัญญัติการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นและการเลือกผู้นำระดับหมู่บ้าน อันเป็นการนำสู่การแย่งชิงชัยชนะในการเลือกผู้นำเพื่อแสวงหาซึ่งอำนาจและผลประโยชน์แก่ฝ่ายของตนเองและพวกพ้องที่สนับสนุน นอกจากนั้นก็นับว่าในชุมชนผู้นำคือผู้มีอำนาจจะได้รับการยอมรับที่ต้องจัดการผลประโยชน์ในกิจกรรมทุกส่วนของชุมชนรวมถึงการวางแผน ชี้นำทางความเชื่อวางแนวปฏิบัติต่าง ๆ ให้กับคนในชุมชนไม่ว่าจะเป็นบ้าน วัด โรงเรียน โดยคิดว่าเป็นสิ่งที่ชอบธรรมแล้วแม้จะปฏิบัติถูกต้องหรือไม่ก็ตาม ส่วนอีกฝ่ายก็ไม่สามารถที่จะแย้งใดๆได้ต่อการกระทำของผู้นำหรือผู้มีอำนาจนั้น ๆ ซึ่งนับว่าเป็นสิ่งที่สร้างความกดดันและถูกมองว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมในการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนหมู่บ้านเดียวกันนั่นเอง จึงเกิดปรากฏการณ์แห่งการสร้างพลังกลุ่มต่อต้านในกิจกรรมต่าง ๆ ของบ้าน วัด โรงเรียนของชุมชน จนทวีเกิดความรุนแรงแยกกลุ่มสร้างเงื่อนไขขัดแย้งกันทุกระดับของคนในชุมชนขึ้น

เรื่อย ๆ อันเป็นปัญหาที่นำมาซึ่งความเสียหายอย่างใหญ่หลวงของคนในชุมชนบ้านหนองยาง คำดังกล่าว ได้สร้างแรงบันดาลใจในการสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันแก่ชุมชนบ้านหนองยางคำ ตำบลกองนาง อำเภอท่าป่อ จังหวัดหนองคาย ให้มีความเข้มแข็งทางสังคมและวัฒนธรรมด้วยการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งเรื่องการนำอัตลักษณ์ที่โดดเด่นอันเป็นศรัทธาเดิมของชุมชนมาสร้างเป็นพลังร่วมกัน ในการดำเนินชีวิตตามภาระหน้าที่และบทบาทที่เหมาะสมกับ สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เสริมสร้างจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงามร่วมกันและยึดหลักประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง จากการใช้เครื่องมือในการเก็บข้อมูล คือ

1. การสนทนากลุ่ม
2. การสนทนากลุ่มย่อย
3. การสัมภาษณ์แบบ ไม่มีโครงสร้าง
4. การการสัมภาษณ์เชิงลึก
5. การเสวนาทางวิชาการ

พบว่ากระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิมได้มีอัตลักษณ์ที่โดดเด่นเฉพาะของชุมชนบ้านหนองยางคำ ซึ่งประกอบไปด้วย หลวงพ่ออินทร์แปลง หนองเล็งแซ่ นกกระยางคำ ดำนานห้องคัง ใบโพธิ์หอม เจดีย์เก่านางเขียวค่อม ไซยเซษฐา 6 อัตลักษณ์ ที่คนในชุมชนบ้านหนองยางคำเห็นคุณค่าและยึดถือมีความเคารพศรัทธาร่วมกันแต่บรรพบุรุษจากรุ่นสู่รุ่น และยึดมั่นการนับถือความอาวุโสทางเครือญาติ แม้จะเกิดปัญหาการขัดแย้งของคนในชุมชนมากถึงเพียงใดก็ยังนับว่าการแสดงออกซึ่งความเคารพศรัทธาต่ออัตลักษณ์ที่เป็นต้นทุนศรัทธาเดิมของคนนั้นยังไม่มี การเสื่อมสลายไป โดยจะเห็นได้จากที่มิ การฟ้องศาลต่อสู้คดีความทั้งสองฝ่ายก็ได้มาบนบานขอบารมีอัตลักษณ์ที่เป็นศรัทธา คือ หลวงพ่ออินทร์แปลงเพื่อจะให้ความช่วยเหลือเพื่อการชนะต่อกัน บนความขัดแย้งของคนในชุมชน อัตลักษณ์ของชุมชนยังเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดคุณลักษณะของชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิมเรื่องการพึ่งตนเองได้ ความศรัทธาที่และความเชื่อศรัทธาต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ซึ่งยังคงยึดถือปฏิบัติมาอย่างเหนียวแน่น อันเป็นคุณลักษณะของชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิมเรื่องจิตใจงามและคุณลักษณะของชุมชนรู้จักถูกผิดชั่วดี การเคารพนับถือกัน ยึดกฎกติกาและการที่มุ่งประโยชน์ส่วนรวมของคนในชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม

แต่คุณลักษณะที่กล่าวมาคงมีความเสี่ยงและเปราะบางต่อการขาดหายไป ด้วยความศรัทธาเคารพนับถือที่มีต่ออัตลักษณ์และยึดมั่นหล่อหลอมในจิตใจของคนในชุมชน ส่งผลให้

มองเห็นว่าชุมชนจะสามารถลดความขัดแย้งและแก้ปัญหาความขัดแย้งของชุมชนได้ทำให้เกิดความรัก สามัคคี มีจิตใจงาม โดยต้องอาศัยกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมจากอัตลักษณ์ที่เป็นต้นทุนศรัทธาเดิมในการขับเคลื่อน หากแต่ไม่มีกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิมที่เหมาะสมกับชุมชนแล้ว ก็มีความเป็นไปได้ว่าจะเกิดปัญหาที่ทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ อันจะนำไปสู่การใช้ความรุนแรงต่อกันของคนในชุมชน มีความเสี่ยงที่จะทำให้ชุมชนเกิดภาวะความตึงเครียดอันเป็นผลไปสู่การทำร้ายตัวเองและผู้อื่นอย่างที่ไม่ปฏิเสธไม่ได้ จากการสนทนากลุ่มและสนทนากลุ่มย่อยของกลุ่มเป้าหมายที่สังเคราะห์คุณลักษณะชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิมนั้น ได้วิเคราะห์ร่วมกันเห็นว่ากระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิมที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนชุมชนบ้านหนองยางคำมี 5 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 สร้างครอบครัวจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม

ขั้นตอนที่ 2 การตั้งกลุ่มชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม

ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบกิจกรรมกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 4 การขับเคลื่อนกิจกรรมกลุ่ม

ขั้นตอนที่ 5 การเสริมสร้างพลังกลุ่มจริยธรรมเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างกลุ่มครอบครัวจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม

จากการสำรวจชุมชน บ้านหนองยางคำ การทำแผนที่ ภูมิสังคมชุมชนและเส้นทางประวัติศาสตร์ชุมชน พบว่า คนในชุมชนเห็นคุณค่าเคารพศรัทธาให้ความสำคัญกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นรูปธรรมและนามธรรมอันเป็นอัตลักษณ์ พร้อมทั้งมีความเข้าใจในหลักของศรัทธาทางพุทธศาสนา คือ ศรัทธา 4 ซึ่งจะเห็นเป็นสังฆธรรมความจริงของมวลมนุษยชาติที่นับถือพระพุทธศาสนาตั้งแต่เกิดถึงสิ้นลมหายใจไปถึงภพหน้าและที่ชุมชนได้ประกอบพิธีกรรมทำบุญต่าง ๆ ทางพุทธศาสนามีการกล่าวเชิญขอขมาและการบูชาด้วยเครื่องสักการะต่ออัตลักษณ์ชุมชนเป็นเครื่องชี้ให้เห็นความศรัทธาอันประกอบไปด้วย กัมมสังฆา วิปากสังฆา สักกตสังฆา ตถาคตโพธิสังฆา จึงกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยขับเคลื่อนกระบวนการชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม ที่นับว่าเหมาะสมที่จะขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายได้ โดยเฉพาะผู้ที่ได้มองเห็นคุณค่าและความศรัทธาเป็นเบื้องต้น จำนวน 50 คน ประกอบไปด้วย พระภิกษุ 5 รูป ผู้สูงอายุ 10 คน ปราชญ์ชาวบ้าน 5 คน ผู้นำชุมชน 5 คน นักวิชาการ 5 คน เด็กเยาวชน 10 คน ชาวบ้าน 10 คน

หลังจากการเปิดเวทีสัมมนากลุ่มเป้าหมาย พบว่า มีกลุ่มเป้าหมายที่ได้เสนอตัวเพื่อเข้าร่วมในการขับเคลื่อนกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมจากต้นทุนศรัทธาเดิม บ้านหนองยางคำ จำนวน 50 คน รวมได้ 10 ครัวเรือน ประกอบไปด้วย นักวิชาการจำนวน 3 คน ครูจำนวน 2 คน ปราชญ์ชาวบ้านจำนวน 4 คน ผู้นำชุมชนจำนวน 4 คน ผู้สูงอายุจำนวน 10 คน เยาวชนจำนวน 12 คน ผู้แทนชุมชนจำนวน 5 คน ชาวบ้านจำนวน 10 คน ในจำนวนกลุ่มเป้าหมายสมัครใจเข้าร่วมงานวิจัย กระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม ได้ผ่านการสนทนากลุ่มย่อย แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับหลักธรรมทางพุทธศาสนา พุทธธรรม เรื่อง ศรัทธา 4 อันเป็นหลักธรรมเรื่องความเชื่อ ได้ทำความเข้าใจเรียนรู้ถึงฐานคิดชุมชน จริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม คือ “ศรัทธาในอัตลักษณ์ต้นทุนเดิม เสริมสร้างจริยธรรม นำชุมชนจิตใจงาม” ซึ่งสิ่งที่ชุมชนให้ความสำคัญเคารพศรัทธาร่วมกัน คือ อัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิมเป็นสิ่งเหนือธรรมชาติที่ยังถือว่าเป็นสิ่งที่หล่อหลอมรวมใจสำคัญ ที่พึงใส่ใจ ยึดมั่นและปฏิบัติต่อสิ่งนี้ด้วยความจริงใจ ภายใต้อาณัติความขัดแย้งแตกต่างหลากหลายทางความคิด อีกทั้งสร้างความรับรู้เข้าใจถึงคุณลักษณะชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม 6 ประการ คือ

- 1) สามารถพึ่งตนเองได้ 2) รู้ถูกผิดชั่วดี 3) เคารพนับถือกัน 4) ยึดกฎกติกา 5) มุ่งประโยชน์ส่วนรวม 6) มีจิตใจงามเป็นการแก้ปัญหาชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชนอยู่อย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาเดือนธันวาคม พ.ศ. 2556 - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 ณ ศูนย์ชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม บ้านหนองยางคำ ตำบลคลองนาง อำเภอบำบ่อ จังหวัดหนองคาย

ภาพที่ 12 แสดงสร้างกลุ่มครอบครัวจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม

ขั้นตอนที่ 2 การตั้งกลุ่มชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม

หลังจากที่ผ่านการบ่มเพาะตามระยะเวลาในขั้นต,อนที่ 1 คือ ขั้นตอนแห่งการสร้างครอบครัวจริยธรรม โดยจากการสนทนากลุ่มย่อยกลุ่มเป้าหมาย ได้มีข้อตกลงยืนยันร่วมกันว่า กลุ่มเป้าหมายมีคุณลักษณะชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม 6 ประการ โดยผ่านกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ ขึ้นทำที่การยอมรับและขั้นตอนแห่งการแสดงเป็นเจ้าของชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม อันเป็นแนวทางสร้างภูมิคุ้มกันที่จะนำไปสู่การแก้ปัญหาสังคมและวัฒนธรรม ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมสร้างความสมดุลของกระบวนการพัฒนาที่คำนึงถึงผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนและสิ่งแวดล้อม สร้างสรรค์พฤติกรรมทางสังคมใหม่ที่สามารถให้คุณค่าทั้งในเชิงแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมด้วย ซึ่งนวัตกรรมทางสังคมอันเป็นการเสริมสร้างจริยธรรมใหม่และวิธีการใหม่ในการเสริมสร้างจริยธรรม มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อแก้ปัญหาของสังคมและเพื่อยังประโยชน์ให้เกิดแก่สังคม เติมเต็มส่วนที่ขาดหายไปของสังคม สร้างกระบวนการพัฒนาโดยได้คำนึงถึงสภาพความเป็นจริงของสังคมที่ต้องอยู่ร่วมกันอย่างพึ่งพาอาศัยเสริมสร้างความดีงามอันแสดงออกทางด้านความประพฤติที่เห็นคุณค่าในการแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมอย่างสมดุล คือ

1. นวัตกรรมที่เป็นการค้นหาอัตลักษณ์รากเหง้าเพื่อแก้ปัญหาคความขัดแย้ง
2. นวัตกรรมแก้ปัญหาคความขัดแย้งเฉพาะพื้นที่และกลุ่มเป้าหมายในชุมชน

3. นวัตกรรมที่มุ่งเปลี่ยนค่านิยมความเชื่อด้วยปัญญาของคนในชุมชน

จึงได้จัดตั้งกลุ่มชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม เพื่อสร้างแรงจูงใจปลุกจิตสำนึกและสร้างพลังในการขับเคลื่อนกระบวนการชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม บ้านหนองยางคำ โดยมีองค์กรนวัตกรรม คือ ศูนย์ชุมชนจริยธรรมต้นทุนศรัทธาเดิม เป็นกลไกในการขับเคลื่อนชุมชนร่วมกัน โดยมีกลุ่มเป้าหมายได้ร่วมคิด แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เสวนาทางวิชาการ จำนวน 2 ครั้ง การสนทนากลุ่ม 3 ครั้ง การร่วมสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หลักพุทธธรรม เรื่องศรัทธา 4 ซึ่งเป็นหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนา เรื่องความเชื่อ ได้มีการเรียนรู้ฐานคิดชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม คือ ศรัทธาในอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม เสริมสร้างจริยธรรมนำชุมชนจิตใจงาม สิ่งที่มีความเคารพศรัทธาอัตลักษณ์ของชุมชน คือ ศรัทธาในองค์หลวงพ่อบิณฑรรูปแปลง ศรัทธาในหนองเล็งแซ่ ศรัทธาในตำนานนกกกระยางคำ ศรัทธาในตำนานห้องดั่ง ศรัทธาในใบโพธิ์หอม ศรัทธาในเจดีย์นางเงือกอมพระไชยเชษฐา

สิ่งที่เป็นหัวใจสำคัญที่เกิดศรัทธาร่วมกัน คือ ศรัทธาในอัตลักษณ์อันเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจของชุมชน ชุมชนมีการเคารพนับถือประเพณีปฏิบัติอันแสดงออกถึงความเชื่อที่ประกอบด้วยปัญญา มองเห็นคุณค่าและความสำคัญแล้วปฏิบัติต่อบุคคลที่อยู่ร่วมกันและต่ออัตลักษณ์ที่เป็นสิ่งเหนือธรรมชาติอย่างถูกต้องและจริงใจ แสดงออกทางกาย วาจาและใจ เห็นคุณค่าของความเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชน โดยได้ให้ความสำคัญต่ออัตลักษณ์ ยึดมั่นในการทำทาน รักษาศีล เจริญภาวนา นำพาจิตใจงาม เพื่อบูชาต่ออัตลักษณ์ อันเป็นการชี้ให้เห็นถึงจิตสำนึกในคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่ดีงาม เป็นการยึดเอาศรัทธามาเสริมสร้างตนเอง ครอบครัวและชุมชนที่มองเห็นค่านิยมที่ดี ยึดหลักประโยชน์ส่วนรวม ประพฤติตรงด้วยความถูกต้องรู้จักแยกแยะถูกผิด ชั่วดี คำว่าเป็นชุมชนที่มีจิตใจงามนั้น หมายถึงชุมชนที่ศรัทธาสำนึกในจริยธรรมและค่านิยมที่ดีงาม แสดงออกทางกาย วาจาด้วยการยิ้มให้ ทักทาย ไหว้กัน ผูกพัน สามัคคี มีน้ำใจ ใฝ่พอเพียง ทำ พูดคิดสิ่งใดด้วยความไม่ประมาท มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีเมตตา ปรารถนาให้กันเป็นสุข กรุณา มีความสงสารซึ่งกันและกัน มุทิตา แสดงความเป็นมิตรมีความยินดีต่อกันและอุเบกขา ไม่ซ้ำเติมแก่กันและกันในเมื่อผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนให้การช่วยเหลือเกื้อกูลแบ่งปันน้ำใจและให้ยึดมั่นในผลประโยชน์ส่วนรวม อยู่ร่วมกันด้วยกัลยาณมิตร ระหว่างคนในชุมชนทั้งผู้สูงอายุวัยกลางคน ตลอดทั้งเด็กและเยาวชน ภายใต้อิทธิพลของความขัดแย้งมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันก็รู้จักใช้เหตุผลในการอยู่ร่วมกัน เข้าใจและประพฤติปฏิบัติให้เข้าถึงลักษณะชุมชนจริยธรรมจาก

อัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม 6 ประการ ตลอดระยะเวลาเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2557 ณ ศูนย์
ชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม

ภาพที่ 13 แสดงกลุ่มเป้าหมายขับเคลื่อนกระบวนการ

ภาพที่ 14 แสดงการเสวนา 1 ปี ขับเคลื่อนชุมชนจริยธรรม

ภาพที่ 15 แสดงสนทนากลุ่มย่อย

ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบกิจกรรมกลุ่มชุมชนจรรยาธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุน

ศรัทธาเดิม

จากการได้ร่วมกันวิเคราะห์ของกลุ่มเป้าหมาย โดยกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้นำ ผู้สูงอายุ เด็กเยาวชน ตัวแทนชุมชนและครอบครัวจรรยาธรรม 10 ครอบครัว ได้เห็นว่า กิจกรรมกลุ่มที่จะนำไปสู่การสร้างคุณลักษณะของชุมชนจรรยาธรรม 6 ประการนั้น ได้เริ่มต้นจากคุณลักษณะเป็นจุดแข็งของคนชุมชนที่มีคุณลักษณะชุมชนจรรยาธรรมคือความศรัทธาและมีจิตใจงาม ตามที่ได้วิเคราะห์ไว้ตอนศึกษากระบวนการเสริมสร้างจรรยาธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม ชุมชนหนองยางคำและนำเอาคุณลักษณะที่เสื่อมถอยสูญสลายไป เพื่อจะนำไปสู่การดำเนินกิจกรรมระหว่างคนกับคน ครอบครัวกับครอบครัว ชุมชนกับชุมชน ในเรื่องศรัทธาในอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม เสริมสร้างจรรยาธรรม นำจิตใจงาม คือ

1. กิจกรรมคุณลักษณะของชุมชนชุมชนจรรยาธรรม ประการที่ 1 คือ สามารถพึ่งตนเองได้ ได้แก่กิจกรรมการบูรณะปฏิสังขรณ์ กิจกรรมการพัฒนาปรับภูมิทัศน์ การขุดบูรณะบ่อน้ำเก่าแก่ การฟื้นฟูอนุรักษ์หนองเล็งแซ่ นาธรรมทำนา ผ้าป่าต้นไม้ เพื่อการขับเคลื่อนกิจกรรม ทำให้กลุ่มเป้าหมายได้มีศรัทธาต่ออัตลักษณ์อย่างถูกต้อง นำไปประยุกต์ใช้เพื่อพึ่งตนเองได้

อย่างเป็นรูปธรรม มีการกระทำสิ่งใดเป็นขั้นเป็นตอน รอบคอบ ระมัดระวัง มีจิตใจที่เข้มแข็ง ค้นหาสิ่งที่มีในชุมชนแก้ปัญหาชุมชนด้วยความจริงใจ

2. กิจกรรมคุณลักษณะชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรีราชาเดิม ประการที่ 2 คือ การรู้จักถูกผิดชั่วดี ได้แก่ สร้างพระเปิดโลก สวดมนต์ข้ามปีวิถีไทยวิถีธรรม ฟังเทศน์ในพรรษา ชำนาญทำบุญพระเวสน์ ปฏิบัติธรรมบูชา สัมมนาประเพณีวิถีอีสาน ผ่านกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรีราชาเดิม มีหลวงพ่อดินทร์แปลง สัญลักษณ์นกกระยางคำ ดำเนินห้องตั้ง เพื่อการขับเคลื่อนกิจกรรมกลุ่มทำให้กลุ่มเป้าหมายได้เข้าใจในความศรัทธาแยกแยะสิ่งที่ดีงาม ถูกต้องไม่ถูกต้อง ตามครรลอง ซื่อสัตย์สอง ครองสิบสี่ ประเพณีของชาวพุทธอย่างกลมกลืน

3. กิจกรรมคุณลักษณะชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรีราชาเดิม ประการที่ 3 คือ มีความเคารพต่อกัน ได้แก่ การเสวนาแลหลังเดินหน้าชุมชนหนองยางคำ การสร้างนกกระยางคำสัญลักษณ์ของชุมชน การบวงสรวงนางเจิวค่อมพระไชยเชษฐา มอบประกาศเกียรติคุณพ่อแม่ศิรีหมู่บ้าน การหลอมรวมใจหล่อหลวงพ่อดินทร์แปลงจำลอง บายศรีสู่ขวัญผู้เฒ่าถูกหลานเราขอมาผ่านกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรีราชาเดิม มีหลวงพ่อดินทร์แปลง เจดีย์พระนางเจิวค่อมไชยเชษฐา ไบโพธิ์หอมไม้ที่ศรีสุ ของพระพุทธรเจ้าเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมทำให้กลุ่มเป้าหมาย มีการดำเนินด้วยความเคารพศรัทธาในบรรพบุรุษและผู้อาวุโส รู้จักแสดงความกตัญญูแก่เวที่ต่อผู้มีพระคุณและสิ่งทีเคารพร่วมกันด้วยความจริงใจ

4. กิจกรรมคุณลักษณะชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรีราชาเดิม ประการที่ 4 ปฏิบัติตามกฎกติกา ได้แก่ อบรมบ่มเพาะศีลธรรมหมู่บ้านรักษาศีลห้า การบูชาคำโพธิ์ชัยไบโพธิ์หอม การทำบุญกฐินสามัคคี พลังชุมชนอนุรักษ์สายน้ำ จิตอาสาต้นทุนศรีราชาเดิมแกนนำป้องกันห่างไกลยาเสพติด ผ่านกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรีราชาเดิม มีหลวงพ่อดินทร์แปลง หนองเล็งแซ่ นกกระยางคำ ห้องตั้ง ไบโพธิ์หอม เจดีย์เก้านางเจิวค่อมไชยเชษฐา เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมทำให้กลุ่มเป้าหมาย ยึดแนวปฏิบัติตามกฎกติกาของชุมชนหนองยางคำอย่างเคร่งครัด ตามมติที่ตกลงกันของคนในชุมชนเป็นสัญญาประชาคมที่ต้องถือปฏิบัติร่วมกัน

5. กิจกรรมคุณลักษณะชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรีราชาเดิม ประการที่ 5 คือ การยึดผลประโยชน์ส่วน ได้แก่ กิจกรรมการเยาวชนจิตอาสาต้นทุนศรีราชาเดิม อนุรักษ์สายน้ำหนองเล็งแซ่ 12 สิงหาคมหมู่บ้าน นวัตกรรมทำนาประชาร่วมใจ สร้างภูมิจริงใจถวาย

แต่สงฆ์ การเสวนาเยาวชนจิตอาสาต้นทุเรียนศรีราชาเดิม ผ้าป่าสามัคคีเสียงฆ้องเสียงธรรม เยาวชนเรียนรู้ชุมชนจริยธรรมต้นทุเรียนศรีราชาเดิม ผ่านกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมจาก อัตลักษณ์ต้นทุเรียนศรีราชาเดิม มีหลวงพ่อดินทร์แปลง หนองเล็งแซ่ ดำเนินฆ้องดั่ง สัญลักษณ์ นกกระยางคำ ไบโพธิ์หอม เจดีย์แก่นางเจียวค่อมไชยเชษฐา เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมทำให้ กลุ่มเป้าหมาย รู้จักใช้เวลาส่วนตนเพื่อส่วนรวม มีความสามัคคีมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปัน มีจิตเป็นสาธารณะให้ความสำคัญต่อประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

6. กิจกรรมคุณลักษณะชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุเรียนศรีราชาเดิม ประการที่ 6 คือ มีจิตใจงาม ได้แก่ กิจกรรมการปฏิบัติธรรม การสวดมนต์ข้ามปีเริ่มต้นปีใหม่ เสียงฆ้อง เสียงธรรม เสียงธรรมตามสาย พุทธาภิเษกหลวงพ่อดินทร์แปลง การฟังเทศน์มหาชาติ เสวนา สัตสลิบสอง ครองสิบลี วันอาทิตย์จิตแจ่มใสรวมใจเข้าวัด ยกข้อฟ้าประกาศชัยด้วยจิตใจงาม ผ่านกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุเรียนศรีราชาเดิม มีหลวงพ่อดินทร์แปลง หนองเล็งแซ่ สัญลักษณ์นกกระยางคำ ดำเนินฆ้องดั่ง ไบโพธิ์หอม เจดีย์พระนางเจียวค่อมไชย เชษฐา เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมทำให้กลุ่มเป้าหมาย ได้รู้การให้อภัย มีเมตตา กรุณาและรู้จัก การทำใจของตนให้เกิดความผ่อนคลายใจเป็นสุข ด้วยการกตดี พุคดี ทำดี มีจิตใจที่ดีงาม

ภาพที่ 16 แสดงคณะผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายออกแบบกิจกรรม

จากการวิเคราะห์ออกแบบกิจกรรมชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิมที่เหมาะสมในการขับเคลื่อนชุมชนหนองยางคำ ของกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้นำ ผู้สูงอายุ เด็กเยาวชนและครอบครัวจริยธรรม ในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. 2557 ด้วยการเสวนากลุ่ม สันทนาการกลุ่มย่อย จนได้กิจกรรมที่ผ่านกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม มุ่งปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในชุมชนที่เกิดความขัดแย้งแตกแยกทุกระดับ นำเอาคุณลักษณะชุมชนจริยธรรมที่เสื่อมถอยและสลายไปคืนมาสู่ชุมชน อีกทั้งเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิมที่เป็นจุดแข็งชุมชนในความศรัทธาและจิตใจงาม เพื่อการขับเคลื่อนงานให้เกิดสู่ความเป็นรูปธรรมเชิงประจักษ์ในขั้นต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 การขับเคลื่อนชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิมชุมชนหนองยางคำ

หลังจากที่กลุ่มเป้าหมายได้ออกแบบกิจกรรมชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิมที่เหมาะสมแก่การขับเคลื่อนในชุมชนบ้านหนองยางคำ มุ่งเน้นปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม ที่เกิดปัญหาความขัดแย้งในชุมชนทำให้เกิดการแตกแยกในทุกระดับโดยการนำเอาความคิดที่แตกต่างและผลประโยชน์ทางบวรมาเป็นจุดการขัดแย้ง เกิดจริยธรรมที่เป็นคุณลักษณะเสื่อมถอย หดหายไปได้กลับคืนมา อีกทั้งเสริมสร้างคุณลักษณะชุมชนจริยธรรมที่เป็นจุดแข็งคือความศรัทธาและจิตใจงามบนพื้นฐานตามหลักพุทธธรรม เรื่อง ศรัทธา 4 และฐานคิดชุมชนจริยธรรม คือ “ศรัทธาในอัตลักษณ์ดั้งเดิม เสริมสร้างจริยธรรม นำชุมชนจิตใจงาม” สิ่งสำคัญที่ศรัทธาร่วมกันคือศรัทธาในอัตลักษณ์ของชุมชนสามารถที่จะนำคนในชุมชนได้มีจิตสำนึกในจริยธรรมและค่านิยมที่ดีงาม พึ่งตนเองได้ รู้จักถูกผิดชั่วดี มีความเคารพนับถือกัน ทั้งในครอบครัวและคนในชุมชนได้ยึดกฎกติกาที่ได้ตั้งมาร่วมกันอย่างเคร่งครัดแสดงถึงความเคารพต่อสิ่งที่ให้แก่กัน ชุมชนได้มองเห็นถึงผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลักในการดำเนินชีวิตแบบพึ่งพาอาศัยต่อกัน ได้มีความรัก สามัคคี มีจิตใจที่ดีต่อกันทั้งต่อหน้าและลับหลังได้แสดงออกถึงการคิดดี พูดดี ทำดีเป็นกัลยาณมิตร มีน้ำใจ อยู่ร่วมกันด้วยความสันติสุขของคนในชุมชน ภายใต้อาณัติความขัดแย้งมีความแตกต่างหลากหลายทางความคิด จากการเสวนากลุ่มเป้าหมายที่ยังคงสนใจเข้าร่วมขับเคลื่อนกิจกรรม ประกอบไปด้วยตัวแทนชุมชนจำนวน 50 คนและครอบครัวจริยธรรมต้นแบบ จำนวน 10 ครอบครัว ได้กำหนดระยะเวลาขับเคลื่อนในช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2557 ดังนี้

1. การขับเคลื่อนกิจกรรมคุณลักษณะชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม ประการที่ 1 คือ สามารถพึ่งตนเองได้ ด้วยกิจกรรมการเสริมสร้างจริยธรรม คือ การปรับภูมิทัศน์ บูรณะบ่อน้ำเก่าแก่ในช่วงเดือนธันวาคมถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2557 ที่นพูนุรักษ์หนองเล็งแจ้ นาธรรมท่านา ฟ้าป่าต้นไม้ให้ชุมชน ในช่วงเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2557

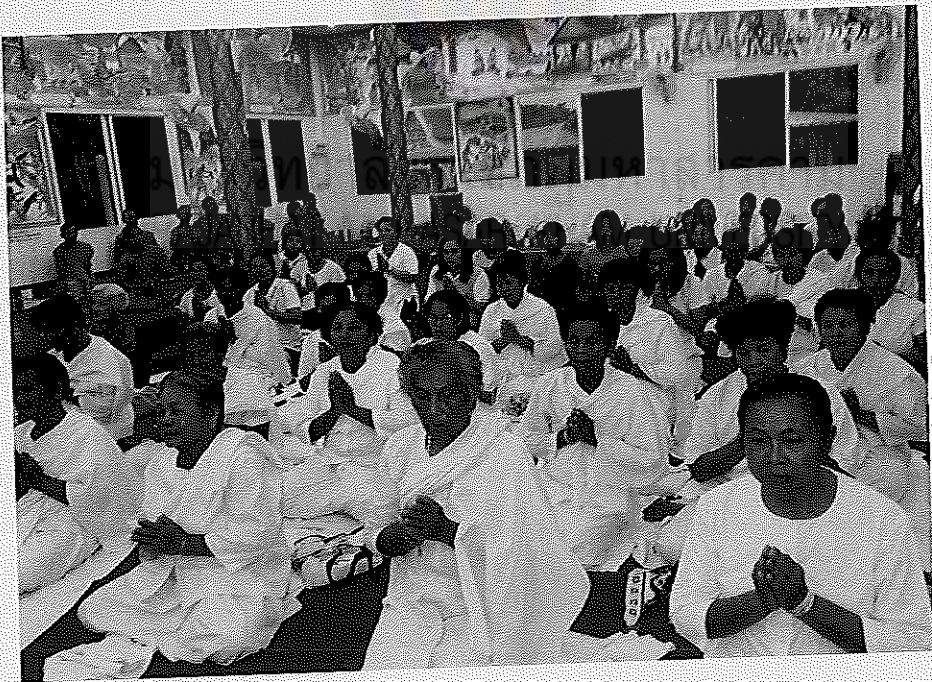
ในการขับเคลื่อนกิจกรรมดังกล่าว กลุ่มเป้าหมายได้วิเคราะห์ร่วมกันถึงการพึ่งตนเองได้ของชุมชนที่เกิดจากการขับเคลื่อนกิจกรรมซึ่งให้เห็นถึงการพึ่งตนเองได้ โดยการที่ชุมชนได้เอาสิ่งที่ศรัทธาเคารพนับถือร่วมกันมายึดมั่นแก้ปัญหาชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชนเอง ซึ่งทำให้ชุมชนเห็นคุณค่าตระหนักในการสร้างภูมิทัศน์ให้กับชุมชน ทำสิ่งที่มีค่าของชุมชนมาดั้งเดิมให้เกิดประโยชน์ สร้างอาชีพด้วยความศรัทธาในอาชีพ มีความเคารพปลูกป่าอนุรักษ์ชาติ การปฏิบัติดังกล่าวเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าชุมชนได้พึ่งตนเองด้วยสิ่งที่ศรัทธาร่วมกันอย่างถูกต้องและจริงใจ ไม่ได้แสวงหาสิ่งหนึ่งสิ่งใดจากสถานที่อื่นชุมชนอื่นเข้ามาแก้ปัญหาชุมชนของตนเอง เพราะชุมชนหรือสถานที่ใดก็ตามที่ไม่สามารถที่จะยึดเหนี่ยวจิตใจและสร้างความเชื่อศรัทธาในความเป็นตัวตนของชุมชนนี้ได้ อันจะเกิดปัญหาติดตามมาอีกมากมายเพราะบริบทของชุมชนที่แตกต่างกันนั่นเอง

2. การขับเคลื่อนกิจกรรมคุณลักษณะชุมชนจริยธรรม ประการที่ 2 คือ การรู้จักถูกผิดชั่วดี เข้าใจในความเป็นจริงของชีวิต ได้แก่ สร้างพระเปิดโลก การฟังเทศน์ในพรรษา ปฏิบัติกรรมบูชาอัตลักษณ์ ในช่วงเดือนธันวาคม - มิถุนายน พ.ศ. 2557 สวดมนต์ข้ามปีวิถีไทย วิถีธรรมแห่งช้างบุญพระเวสสัน สัมมนาประเพณีวิถีอีสาน ในช่วงเดือนมกราคม - เมษายน พ.ศ. 2557

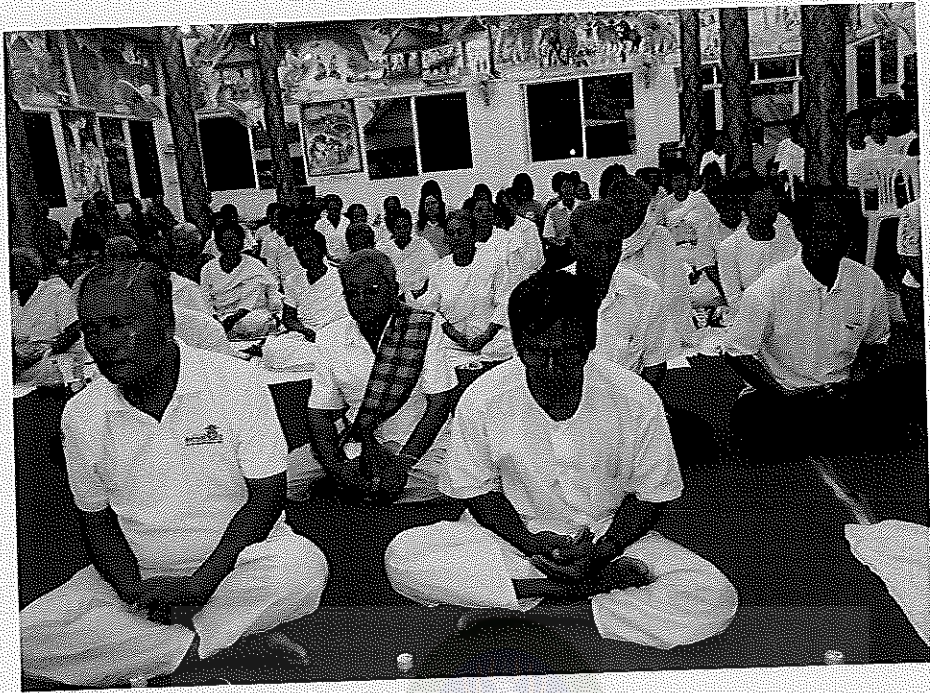
ในการขับเคลื่อนกิจกรรมดังกล่าว กลุ่มเป้าหมายได้วิเคราะห์ร่วมกันว่าจริยธรรมที่เกิดจากการขับเคลื่อนกิจกรรมเป็นการชี้ให้เห็นว่า คนในชุมชนต้องตระหนักและเข้าใจในความเป็นจริงของกฎแห่งกรรมว่า ทำดียอมได้ดี ทำชั่วยอมได้ชั่ว จึงทำให้รู้จักที่จะกระทำสิ่งที่ถูกต้องแยกแยะถูกผิดชั่วดี โดยจะเห็นได้จากสิ่งที่ปรากฏแก่คนในชุมชนได้ประสบปัญหา ก้นอยู่ในปัจจุบันที่ไม่รู้จักถูกผิดชั่วดีแยกแยะสิ่งที่ถูกต้องไม่ถูกต้องมีอคติต่อคนอื่นก็ไม่สามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมส่วนมากได้ ถูกลงโทษจากสังคมถึงแม้จะมีความเคารพศรัทธาในอัตลักษณ์ชุมชนเดียวกันก็ตาม

ภาพที่ 17 แสดงแห่ช้าง (แห่พระเวสสันดรเข้าเมือง)

ภาพที่ 18 แสดงฟังธรรมะในโอกาสสำคัญขับเคลื่อนชุมชนจริยธรรม

ภาพที่ 19 แสดงปฏิบัติธรรมนำชีวิตจิตใจงาม

3. การขับเคลื่อนกิจกรรมคุณลักษณะชุมชนจริยธรรม ประการที่ 3 คือ เคารพนับถือกัน ได้แก่ เสวนาแลหลังเดินหน้าชุมชนหนองยางคำ สร้างนกกระยางคำ การมอบประกาศเกียรติคุณพ่อแม่ดีศรีหมู่บ้าน ในช่วงเดือนธันวาคม ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2557 พิธีบวงสรวงเจดีย์อุทิศพระนางเจียวค่อมไชยเชษฐา หลอมรวมใจหล่อหลวงพ่ออินทร์แปลง ในช่วงเดือน กรกฎาคม ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2557

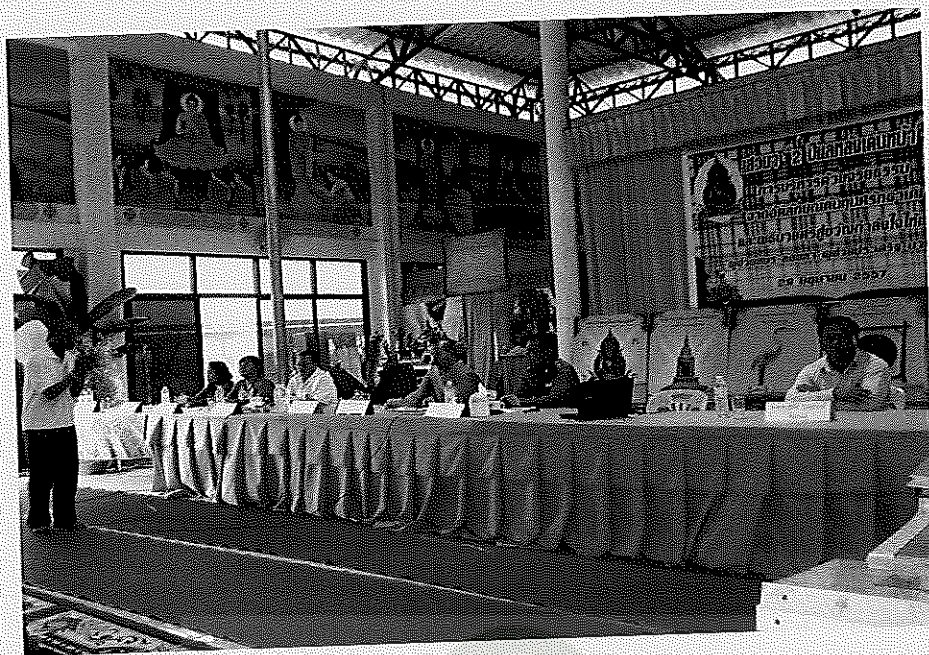
ในการขับเคลื่อนกิจกรรมดังกล่าวกลุ่มเป้าหมายได้วิเคราะห์ร่วมกันว่าจริยธรรมที่เกิดขึ้นจากการขับเคลื่อนกิจกรรมว่าเป็นการชี้ให้เห็น ถึงการอยู่ร่วมกันในชุมชนที่ต้องแสดงออกถึงการกราบไหว้บูชารำลึกนึกถึงคุณความดีของบรรพบุรุษ แสดงความเคารพนอบน้อมต่อกันในชุมชน ยกย่องเชิดชูให้เกียรติกันโดยเป็นการแสดงออกด้วยความจริงใจ ทั้งทางกาย วาจาและทางใจ โดยการยิ้มให้ ทักทาย ไหว้กัน อันเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความดีงาม เป็นกัลยาณมิตรของมนุษย์เราที่อยู่ร่วมกันในสังคมนี้

ภาพที่ 20 แสดงมอบประกาศเกียรติคุณแม่ดีเด่น ศรีหมู่บ้าน

ภาพที่ 21 แสดงหล่อหลอมรวมใจ เทหหล่อองค์จำลองหลวงพ่อดินทร์แปลง

ภาพที่ 22 แสดงเสวนาแลหลังเดินหน้า

4. การขับเคลื่อนกิจกรรมคุณลักษณะชุมชนจริยธรรม ประการที่ 4 คือ ยึดแนวปฏิบัติโดยการยึดมั่นกฎกติกา ได้แก่ อบรมบ่มเพาะหมู่บ้านรักษาศีล 5 บูชาคำโพธิ์ชัยใบโพธิ์หอม ในช่วงเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2557 พลังเยาวชนจิตอาสาต้นทูนศรัทธาเดิม พลังชุมชนอนุรักษ์สายน้ำ ในช่วงเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2557

ในการขับเคลื่อนกิจกรรมดังกล่าวกลุ่มเป้าหมายได้วิเคราะห์ร่วมกันว่าจริยธรรมที่เกิดขึ้นจากการขับเคลื่อนกิจกรรมเป็นการชี้ให้เห็นว่า การอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนต้องให้ความสำคัญและตระหนักเคารพปฏิบัติตามกฎกติกาของชุมชน เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานแห่งกฎกติกา ไม่ล่วงละเมิดต่อกติกา ข้อตกลง ทำให้ชุมชนมีแนวทางปฏิบัติเป็นอย่างดีเดียวกัน รู้หน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายและปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความจริงใจ เพราะการไม่ปฏิบัติตามกฎกติกา ไม่ยอมรับเสียงส่วนมากจะถูกเหยียดหยามเสียงส่วนน้อย ไม่เคารพระเบียบข้อบังคับเป็นสาเหตุหนึ่งที่น่ามาซึ่งความขัดแย้งในชุมชน

ภาพที่ 23 แสดงกลุ่มเยาวชนจิตอาสาต้นทูนศรัทธาเดิม

5. การขับเคลื่อนกิจกรรมคุณลักษณะชุมชนจริยธรรม ประการที่ 5 คือ มุ่งผลประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน ได้แก่ อนุรักษ์สายน้ำพื้นฟูหนองเลิงแซ่ 12 สิงหาคมพัฒนาชุมชน ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2557 นาทรรมทำนาประชาร่วมใจ จิตอาสารักษาวัดนธรรมไทย ในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2557

ในการขับเคลื่อนกิจกรรมดังกล่าวกลุ่มเป้าหมายได้วิเคราะห์ร่วมกันว่าจริยธรรมที่เกิดขึ้นจากการขับเคลื่อนกิจกรรมว่าเป็นการชี้ให้เห็น ถึงการอยู่ร่วมกันในชุมชนที่ต้องตระหนักและแสดงออกด้วยความจริงใจ คือ การเสียสละร่วมแรงร่วมใจเอื้อเพื่อเอื้อแก่สร้างความผูกพันเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน มีความเอื้ออาทร แบ่งปัน นี้ก็ถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมาเป็นหลักในการเป็นอยู่ดำรงตนร่วมกับกับผู้อื่น การได้สละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวมจึงเป็นเครื่องจักรให้เกิดความสมัครสมานสามัคคีในชุมชนและเกิดประโยชน์เกื้อกูลเป็นอนุชนอนันต์สร้างมิตรภาพต่อกันของคนในสังคม

6. การขับเคลื่อนกิจกรรมคุณลักษณะชุมชนจริยธรรม ประการที่ 6 คือ มีจิตใจงาม ได้แก่ สร้างกุฎีร่วมใจถวายแก่สงฆ์ การบวชชีพราหมณ์ปฏิบัติธรรม สวดมนต์ข้ามปีเริ่มต้นดีปีใหม่ไทย ในช่วงเดือนมกราคมถึงเดือนเมษายน พ.ศ. 2557 เสียงธรรมตามสาย บายศรีผู้เฒ่า

ถูกหลานเราขอขมา วันพระจิตแจ่มใสร่วมใจเข้าวัด ศึกษาค้นคว้าประกาศชัยด้วยจิตใจที่งดงาม ในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2557

ในการขับเคลื่อนกิจกรรมดังกล่าวกลุ่มเป้าหมายได้วิเคราะห์ร่วมกันว่าจริยธรรมที่เกิดขึ้นจากการขับเคลื่อนกิจกรรมเป็นการชี้ให้เห็นว่า การอยู่ร่วมกันของคนในชุมชนจะต้องมีความเมตตาปราณี ปรารถนาให้ผู้อื่นเป็นสุข ใจบุญสุนทาน มีศีลธรรม จริยธรรมที่เป็นความประพฤติที่ดีงาม รู้จักการให้อภัยไม่มุ่งร้ายเพื่อเอาชนะละถานต่อกัน อยู่ร่วมกันด้วยมิตรไมตรี ต้องพัฒนาจิตชำระใจของตนให้เกิดความสุขด้วยการละชั่ว ทำดี ทำใจของตนให้ผ่องใส ปราศจากความโลภ โกรธ หลง ดำรงตนตามอรรถภาพของความพอเพียง ยึดมั่นในสุจริตธรรม อันดีในการดำเนินชีวิตจนเกิดความเป็นผู้มีจิตใจงาม

จากการขับเคลื่อนกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม ในชุมชนบ้านหนองยางคำ ตลอดระยะตั้งแต่เดือนธันวาคมถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2557 พบว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจในผลการแก้ปัญหาความขัดแย้งและคุณค่าที่ได้รับจากการขับเคลื่อนกิจกรรม เป็นเครื่องบ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเชิงประจักษ์ของคนในชุมชนที่เปลี่ยนไปจากเดิม ด้วยการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันของคน que เข้าถึงคุณลักษณะ 6 ประการ ของชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม คือ

1. การพึ่งตนเองได้ ด้วยการที่ชุมชนได้ยึดมั่นที่จะแก้ปัญหาชุมชน โดยชุมชนเพื่อชุมชน อันนำเอาอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของชุมชนมาเป็นตัวขับเคลื่อนในการแก้ปัญหาจนทำให้ชุมชนได้พึ่งตนเองได้ด้วยชุมชนเอง

2. รู้จักถูกผิดชั่วดี โดยการที่ชุมชนได้ตระหนักในการอยู่ร่วมกันด้วยเหตุและผล แยกแยะสิ่งที่ถูกที่ควร มีความตั้งมั่นในกฎแห่งกรรมว่าทำดีย่อมได้ดี ทำชั่วย่อมได้ชั่ว คนในชุมชนได้รู้จักยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่นและปรับปรุงข้อผิดพลาดแยกแยะสิ่งต่าง ๆ ด้วยเหตุผลเพื่อเข้ากับคนอื่นในชุมชน

3. เคารพนับถือกัน ด้วยการแสดงความอ่อนน้อมถ่อมตน บูชากราบไหว้บูชาพระรัตนตรัย คนในชุมชนได้แสดงออกด้วยการยิ้มให้ ทักทาย ไหว้กันต่อคนในชุมชนตลอดถึงบุคคลทั่วไป ด้วยกิริยายิ้มแย้มแจ่มใส มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเป็นมิตรต่อกันรู้สึกผูกพันมากยิ่งขึ้น

4. ยึดมั่นกฎกติกาด้วยการแสดงออกยอมรับต่อมติของคนส่วนมาก มีการปฏิบัติตนตามระเบียบมากยิ่งขึ้น จากแต่ก่อนจะมุ่งเอาแต่ความคิดของตนเองเป็นใหญ่ไม่ยอมรับกฎระเบียบ ข้อห้ามใด ๆ ทั้งสิ้น

5. มุ่งประโยชน์ส่วนรวม จากการที่เคยทำตนเห็นแก่ตัว ถ้าไม่มีผลประโยชน์ก็จะไม่ร่วมในส่วนรวม ก็มีการเปลี่ยนแปลงได้ให้ความสำคัญต่อส่วนรวม ร่วมคิดร่วมทำ โดยไม่หวังผลตอบแทนได้แสดงความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อแบ่งปันทำประโยชน์ต่อส่วนรวมมากยิ่งขึ้น

6. จิตใจงาม ด้วยการมีจิตใจที่ผ่องใส โดยการเข้าวัด ฟังธรรม จำศีล บริจาคทาน สดปัญหาความโลก ความโกรธ ความหลง ไม่อิจฉาริษยาให้ร้ายคนอื่น มีความยินดีปรีดาในความสำเร็จของคนอื่น ไม่ขำเค็มเมื่อผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนแต่กลับแสดงความเอื้ออาทรเมตตากรุณา มีน้ำใจต่อกันก่อเกิดภูมิคุ้มกันและแก้ปัญหาคความขัดแย้งแตกแยกของคนในชุมชน จากแต่ก่อนที่เคยมีปัญหาความขัดแย้งที่มีความรุนแรงสูงระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน ยึดเชื่อมั่นานานกว่าสิบปี

ขั้นตอนที่ 5 การเสริมสร้างพลังกลุ่มจริยธรรมเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน

ผู้วิจัยได้สังเกตการณ์ร่วม จากการเปิดเวทีเสวนากลุ่มเป้าหมายและจากการขับเคลื่อนกิจกรรมของกลุ่มเป้าหมายนั้น ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายที่เป็นตัวแทนชุมชนจำนวน 50 คน และครอบครัวต้นแบบจำนวน 10 ครอบครัว รวมจำนวน 50 คน ที่ยังคงขับเคลื่อนต่อมาจนถึงระยะหลังสุด จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วยเจ้าคณะตำบลกองนาง นายเลียง ชาวชายโงง (ปราชญ์ชาวบ้าน) นายสมร ลอยหา (ผู้นำทางพิธีกรรมและปราชญ์ชาวบ้าน) นายทองจันทร์ ศรีงาม (ปราชญ์ชาวบ้าน) นางนลินี เสริมทรัพย์ (ครู และปราชญ์ชาวบ้าน) นายประเสริฐ นาทันตร (ปราชญ์และผู้นำชาวบ้าน) นางสมหมาย ทรายก (ผู้นำชาวบ้าน) นางโอสถ ทิพรัักษ์ (ปราชญ์ชาวบ้าน) นายสุวรรณ ปลัดพรหม (ผู้นำชาวบ้าน) ได้วิเคราะห์ร่วมกันยืนยันถึงคุณลักษณะ 6 ประการ ของชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม ที่กลุ่มเป้าหมายซึ่งมีมากกว่าร้อยละ 90 นั้น ยังต้องการเสริมสร้างพลังเพื่อสร้างความเข้มแข็งของชุมชนจริยธรรมเป็นภูมิคุ้มกัน และสร้างความมั่นใจให้กับกลุ่ม ดังนั้นในขั้นนี้จึงจัดเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในช่วงเดือนมิถุนายน - กรกฎาคม พ.ศ. 2557 ทั้งในกลุ่มเป้าหมายเดิมและกลุ่มเครือข่ายที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นกว่ากลุ่มเป้าหมายเดิม เป็นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นตัวแทนชุมชน จำนวน 100 คน และครอบครัวจริยธรรม 10 ครอบครัว ในชุมชนบ้านหนองยางคำ อีกทั้งกลุ่มเป้าหมายเครือข่ายในชุมชนบ้านป่าสักใต้ หมู่ 4 จำนวน 100 คน และเครือข่ายชุมชนบ้านป่าสักใต้ หมู่ที่ 9 จำนวน 100 คน ซึ่งตั้งอยู่ในตำบลกองนาง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย โดยแบ่งเวทีออกเป็น 3 เวที คือ

1. เวทีชุมชนบ้านหนองยางคำ หมู่ที่ 13 จำนวน 178 คน
2. เวทีชุมชนบ้านป่าสักใต้ หมู่ที่ 4 จำนวน 100 คน
3. เวทีชุมชนบ้านป่าสักใต้ หมู่ที่ 9 จำนวน 100 คน

จากการเปิดเวทีเรียนรู้ร่วมกันทั้ง 3 เวที กลุ่มเป้าหมายได้เรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่มคนที่มีทั้งผู้สูงอายุ วัยกลางคน เด็กและเยาวชน ที่เป็นการสร้างพลังในการเรียนรู้ร่วมกัน และนอกจากนั้นยังมีเวทีของแต่ละกลุ่มแยกตามวัยทั้ง 3 วัย ของกลุ่มคนในชุมชน จำนวน 40 คน ผ่านการอบรมบ่มเพาะหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในชุมชนหนองยางคำบนฐานคิดของชุมชนจริยธรรม “ศรัทธาในอัตลักษณ์ต้นทุนเดิม เสริมสร้างจริยธรรม นำชุมชนจิตใจงาม”

จากการประเมินของกลุ่มเป้าหมายร่วมกับผู้วิจัย พบว่า กระบวนการเสริมสร้างพลังกลุ่มจริยธรรมเพื่อการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นการเสริมสร้างพลังเพื่อการเรียนรู้จริยธรรมร่วมกัน ระหว่างเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2557 นั้น ได้บรรลุถึงการสร้างพลังในการเรียนรู้จริยธรรมอย่างมีพลังยิ่ง ระหว่างกลุ่มเป้าหมายและเครือข่าย สร้างความรับรู้ เข้าใจ การยอมรับ การแสดงความเป็นเจ้าของ อย่างมีจิตสำนึกและมีพลังในการเข้าร่วมขับเคลื่อนคุณลักษณะ 6 ประการ และฐานคิดชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิมด้วยดี จนก่อเกิดกลุ่มสตรีจิตอาสาชุมชนจริยธรรมขึ้นจำนวน 30 คน ในการเข้าร่วมเป็นกลุ่มเป้าหมายในการขับเคลื่อนชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิมในชุมชนหนองยางคำ อีกทั้งยังมีความเต็มใจจะเข้าร่วมการขับเคลื่อนในการสร้างเครือข่ายต่อยอดด้วยตนเองและครอบครัวเพิ่มมากขึ้น

ศรัทธาในอัตลักษณ์ต้นทุนเดิม
เสริมสร้างจริยธรรมนำชุมชนจิตใจงาม
ชุมชนจริยธรรม

คุณลักษณะ 6 ประการ

อัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม

เส้นทางสู่สังคมสีเขียว

ยุทธศาสตร์ความเป็นธรรมทาง

ศรัทธา 4

ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ตลอดชีวิต

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

หลักคุณธรรมจริยธรรม เพื่อรักและสามัคคีกัน
1.เมตตาธรรม 2.สามัคคีธรรม 3.สุจริตธรรม 4.เที่ยงธรรม

แผนภาพที่ 5 แสดงการสังเคราะห์กระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม

ข้อสรุป ชุมชนจริยธรรมเกิดจากการศึกษาค้นหาอัตลักษณ์ของชุมชน พบว่า
 สังคมไทยพร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทุกด้านอย่างรวดเร็วตามยุคโลกาภิวัตน์หรือ
 โลกไซเบอร์มีสัญญาณบ่งบอกได้ว่าคนในสังคมมีความเสื่อมถอยทางด้านคุณธรรมจริยธรรม
 และค่านิยมที่ดีงาม มีมนุษยสัมพันธ์กับคนที่รอบข้างน้อยลง มีความเห็นแก่ตัว เอารัดเอา
 เปรียบ เห็นประโยชน์ส่วนตนเป็นใหญ่ ทั้งมีทัศนคติความเชื่อเฉพาะตน อันนำไปสู่ความ
 ขัดแย้งแตกแยกแก่คนในครอบครัวและชุมชน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในสังคมก็ลดน้อยลง
 อย่างมาก อันเกิดจากคนในชุมชนขาดภูมิคุ้มกันทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม
 ประเพณี วิถีชุมชนที่มีอัตลักษณ์ความเชื่อที่เคารพถือกันมา โดยชุมชนได้นำอัตลักษณ์ที่เป็น
 จุดเด่นของชุมชนลงมาเป็นจุดด้อย ก่อเกิดปัญหาในการอยู่ร่วมกันของคนในชุมชน การสร้าง
 สถาบันของชุมชนให้เข้มแข็งเป็นพลังร่วมกันในการทำหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์
 ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยยึดหลักผลประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน จากเวทีชุมชนบ้าน
 หนองยางคำ จึงได้มีการก่อตั้งชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม เพื่อเป็น
 แนวทางหนึ่งในการสร้างภูมิคุ้มกันแก้ปัญหาความขัดแย้งให้กับชุมชนโดยการศึกษาค้นหา
 อัตลักษณ์ของชุมชนที่มีความเคารพศรัทธาร่วมกันที่มีอยู่ในอดีตและปัจจุบัน ศักยภาพกิจกรรม
 กระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมผ่านอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิมที่เหมาะสมแก่ชุมชนหนอง
 ยางคำ ตำบลกอนนาง อำเภอบำบ่อ จังหวัดหนองคายและทดลองใช้ประเมินผลกระบวนการ
 เสริมสร้างจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม เพื่อนำสู่การเรียนรู้จริยธรรมแก้ปัญหา
 ความขัดแย้งชุมชน ดังได้ข้อค้นพบดังกล่าว

การประเมินผลกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิมของ ชุมชนบ้านหนองยางคำ

คุณลักษณะเด่นของนวัตกรรมชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม

ชุมชนจริยธรรมต้นทุนศรัทธาเดิม เป็นกระบวนการความคิดใหม่ กระบวนการเรียนรู้ใหม่ของคนกลุ่มหนึ่งในการดำเนินชีวิตที่มีฐานคิด “ศรัทธาในอัตลักษณ์ต้นทุนเดิม เสริมสร้างจริยธรรม นำชุมชนจิตใจงาม” และมีคุณลักษณะ 6 ประการคือ 1) สามารถพึ่งตนเองได้ 2) รู้ถูกผิดชั่วดี 3) เคารพนับถือกัน 4) ยึดมั่นในกฎกติกา 5) มุ่งประโยชน์ส่วนรวม 6) มีจิตใจงาม ทั้งจากการศึกษาอัตลักษณ์ของชุมชนที่เคารพศรัทธาร่วมกันมาของชุมชนบ้านหนองยางคำที่มีอยู่ในอดีตถึงปัจจุบัน พบว่า ในอดีตผู้คนในชุมชนบ้านหนองยางคำมีวิถีการดำเนินชีวิตบนฐานแห่งความเชื่อตามฐานคิดชุมชนจริยธรรมคือ “ศรัทธาในอัตลักษณ์ต้นทุนเดิม เสริมสร้างจริยธรรม นำชุมชนจิตใจงาม” ซึ่งอัตลักษณ์ที่เป็นต้นทุนศรัทธาเดิมนั้นประกอบด้วย หลวงพ่ออินทร์แปลง หนองเล็งแซ่ สัญลักษณ์นกกระยางคำ ตำนานฆ้องดั่ง ไบโพธิ์หอม เจดีย์นางเขี้ยวค่อมไชยเชษฐา อีกทั้งยังมีการดำเนินชีวิตตามความเชื่อตามหลักพระพุทธศาสนา ศรัทธา 4 และสิ่งเหนือธรรมชาติโดยเฉพาะเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์อันเป็นไปตามคุณลักษณะทั้ง 6 ประการของชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม แต่ในปัจจุบันนั้นจากเวทีสนทนากลุ่มเป้าหมายที่ขับเคลื่อนกิจกรรมที่เหมาะสมได้เห็นพ้องเป็นอันเดียวกันว่า คนในชุมชนดำเนินชีวิตตามวิถีความเชื่อบนฐานคิดชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม ได้มีความศรัทธาในอัตลักษณ์ที่เป็นต้นตอเดิมมาแต่บรรพบุรุษสืบ ๆ กันมา อันเป็นสิ่งที่ทำให้พฤติกรรมการแสดงออกทางกาย วาจาและใจของคนในชุมชนหนองยางคำคงดำเนินชีวิตตามคุณลักษณะ 6 ประการ ดังนี้

1. พึ่งพาตนเองได้ คือ การที่คนในชุมชนได้ยึดมั่นการแก้ปัญหาชุมชน โดยชุมชนเพื่อชุมชน อันได้แก่การค้นหาอัตลักษณ์ที่โดดเด่นเป็นสิ่งที่อยู่ในชุมชนและเคารพความศรัทธายึดเหนี่ยวจิตใจของชุมชนมาแก้ปัญหาคความขัดแย้งเป็นจุดศูนย์รวมของการอยู่ร่วมกันด้วยสันติสุข

2. รู้ถูกผิดชั่วดี คือ การยึดมั่นในกฎแห่งกรรมที่ว่า ทำดีช่อมได้ดี ทำชั่วช่อมได้ชั่ว โดยรู้จักแยกแยะในสิ่งถูกต้องไม่ถูกต้อง ควรทำไม่ควรทำตามครรลองครองธรรมด้วยเหตุและผลตามสภาพความเป็นจริง

3. เคารพนับถือกัน คือ การแสดงออกถึงการกราบไหว้บูชาคุณความดีของบุพการีหรือบรรพบุรุษ ตลอดจนการแสดงความเคารพนอบน้อมต่อผู้อาวุโสให้เกียรติยกย่องเชิดชูแก่กันและกันด้วยความจริงใจ

4. ยึดกฎกติกา คือ การที่ไม่ละเมิดไม่ทำผิดต่อกฎกติกา ข้อตกลง สัญญาประชาคม โดยการยอมรับทั้งต่อหน้าและลับหลัง มีความเอื้อเพื่อเคารพต่อระเบียบข้อบังคับที่ต้องปฏิบัติร่วมกัน

5. ยึดประโยชน์ส่วนรวม คือ การสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อส่วนรวม มีน้ำใจเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ แบ่งปันต่อกันในชุมชนโดยไร้ซึ่งอคติ ให้ความสำคัญกับส่วนรวมที่เป็นประโยชน์แก่คนหมู่มากเป็นที่ตั้ง

6. จิตใจงาม คือ การที่มีความเมตตาปราณีรู้จักการให้อภัยไม่จองเวรต่อกัน มีพฤติกรรมที่แสดงออกทางกาย วาจา ใจที่บ่งบอกถึงความดีงามโดยการคิดดี พูดดี ทำดี มีจิตใจผ่องใสปราศจากความโลภ ความโกรธ ความหลง ดำรงตนด้วยความพอเพียง

จากการการนำจุดแข็งที่มีอยู่ในชุมชนบ้านหนองยางคำ มาเสริมสร้างกระบวนการจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิมที่เหมาะสมมาขับเคลื่อนกิจกรรมให้คนในชุมชนดำเนินชีวิตตามฐานคิดและคุณลักษณะของชุมชนจริยธรรม พบว่า ผู้คนในชุมชนบ้านหนองยางคำมีความรับรู้ มีท่าทีตอบรับ แสดงความเป็นเจ้าของอย่างมีจิตสำนึกและมีพลัง แม้จุดแข็งในเรื่องศรัทธาต่ออัตลักษณ์ร่วมกันจะเป็นสิ่งที่ยากต่อความเข้าใจ แต่การแสดงออกที่มีต่ออัตลักษณ์ที่โดดเด่นของชุมชนทำให้มองเห็นถึงพฤติกรรมของคนในชุมชนที่มีความเคารพนับถือและเห็นคุณค่าร่วมกัน จากการวิเคราะห์ร่วมกับกลุ่มเป้าหมายพบว่า การนำกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมมาทดลองใช้และประเมินผลผ่านอัตลักษณ์ของชุมชนเป็นการเชื่อมโยงการเรียนรู้ โดยการเรียนรู้เชิงประจักษ์ในพฤติกรรมหลัก ในการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชนหนองยางคำ

**ผลการทดลองใช้และประเมินผลกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมจากอัตลักษณ์
ต้นทุนศรัทธาเดิม**

1. การนำกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมไปทดลองใช้ประเมินผลกับชุมชนบ้านหนองยางคำ ตำบลกองนาง อำเภอท่าบ่อ จังหวัดหนองคาย

ประเด็นสำคัญคือ “อัตลักษณ์ที่ค้นพบกับชุมชนจริยธรรม” จากเวทีเสวนากลุ่มเป้าหมาย จำนวน 10 คริวเรือน จำนวน 50 คน ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในประเด็น

สำคัญ โดยผ่านกิจกรรมในระดับชุมชน กลุ่มเป้าหมายร้อยละ 90 เห็นว่า อัตลักษณ์ที่ค้นพบในชุมชนจริยธรรมซึ่งประกอบไปด้วย 6 ประการ คือ หลวงพ่ออินทร์แปลง หนองลิงแช่ สัญลักษณ์นกระชากำ ตำนานห้องคัง โบโพธิ์หอม เจดีย์นางเจียวค่อมไชยเชษฐา เป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นมีในชุมชนบ้านหนองยางคำ ที่ชาวชุมชนได้เคารพนับถือศรัทธาร่วมกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษสืบๆกันมา จากการสนทนาเห็นว่า อัตลักษณ์ที่มีอยู่ในชุมชนนั้นเป็นสิ่งที่คนในชุมชนได้ให้ความศรัทธาเคารพยำเกรง เป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน ชุมชนได้ยึดถือเอาเป็นที่พึ่งของชุมชนที่ต้องปฏิบัติต่ออัตลักษณ์ด้วยความเคารพศรัทธาบูชาตั้งแต่เกิดจนถึงตาย ซึ่งมีการปฏิบัติตนด้วยศรัทธาทั้งในระดับบุคคล ครอบครัวและชุมชน มีการประกอบกิจกรรมจนเป็นขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรมของชุมชนที่ได้ร่วมกันปฏิบัติสืบๆกันมาชั่วลูกหลาน ขณะเดียวกันผู้วิจัยได้นำครอบครัวชุมชนจริยธรรมเข้าร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มเป้าหมายในฐานะคิดและคุณลักษณะ 6 ประการของชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม กลุ่มเป้าหมายมีการรับรู้และมีท่าทีตอบรับเป็นอย่างดีซึ่งจะเข้าร่วมขับเคลื่อนชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ที่ค้นพบ บนฐานคิดและคุณลักษณะของชุมชนจริยธรรมและจากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่เรียนรู้ทำกิจกรรมร่วมกันพบว่า อัตลักษณ์ที่เป็นต้นทุนศรัทธาเดิมของชุมชนบนฐานคิดและคุณลักษณะของชุมชนจริยธรรมนั้นเป็นอัตลักษณ์ที่โดดเด่นทั้งรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งมีจริงในชุมชนบ้านหนองยางคำ อันเป็นสิ่งที่เคารพศรัทธานับถือกันยาวนานอย่างเหนียวแน่นตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน หากจะหาว่ามีชุมชนอื่นไม่จึงได้ชื่อว่าเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนอย่างแท้จริง

2. การทดลองใช้และประเมินผลกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม

ประเด็นสำคัญคือ “ผลการจัดกิจกรรมกับชุมชนจริยธรรมต้นทุนศรัทธาเดิม” ซึ่งชุมชนบ้านหนองยางคำได้ดำเนินการขับเคลื่อนการเสริมสร้างจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม ให้กับคนในชุมชนโดยที่ได้เอาอัตลักษณ์ทั้ง 6 ประการบนฐานคิดและคุณลักษณะพร้อมทั้งพุทธธรรมเรื่องศรัทธา 4 มาขับเคลื่อนทำกิจกรรมร่วมกัน จากเวทีเสวนาและสนทนา กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 10 ครัวเรือน 50 คน ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำกิจกรรมร่วมกันในประเด็นสำคัญ พบว่า กลุ่มเป้าหมายร้อยละ 90 ได้แยกผลจากการจัดกิจกรรมออกเป็น 3 ส่วนคือ

2.1 จำนวนคนที่ได้เข้าร่วมในการทำกิจกรรมขับเคลื่อนด้วยกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม เพิ่มขึ้นจากกลุ่มเป้าหมายเป็น จำนวน

100 คน ซึ่งนับว่าเป็นการเพิ่มขึ้นจากความต้องการเข้าร่วมด้วยความเต็มใจกว่าครึ่งต่อครึ่ง กับกลุ่มเป้าหมาย

2.2 กลุ่มเป้าหมายและจำนวนคนในชุมชนที่เพิ่มมากขึ้นด้วยความเต็มใจที่เข้าร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมากนั้น มีความรู้สึกพึงพอใจต่อการทำกิจกรรมที่เป็นไปตามกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมร้อยละ 95 ซึ่งจะเห็นได้เชิงประจักษ์ว่าครอบครัวที่มีความขัดแย้งกันได้เข้าร่วมกิจกรรมมากขึ้นเรื่อยๆ

2.3 ผลสัมฤทธิ์ของการทำกิจกรรมขับเคลื่อนกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรม จากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม จากกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มที่เข้าร่วมเพิ่มมากขึ้นจากเดิมร้อยละ 95 เห็นว่า กิจกรรมการขับเคลื่อนชุมชนจริยธรรมทำให้ชุมชนเกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันในชุมชนมีความรัก เมตตา ให้อภัย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เอื้ออาทรแบ่งปันต่อกัน ซึ่งจะเป็นการนำไปสู่การแก้ปัญหาคความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในชุมชนได้ ผู้วิจัยได้นำฐานคิดและคุณลักษณะ 6 ประการของชุมชนจริยธรรมต้นแบบศรัทธาเดิม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันกับกลุ่มเป้าหมายเดิมและกลุ่มที่เพิ่มมากขึ้นจากเดิม จากการที่ผู้วิจัยได้ร่วมทำกิจกรรมและร่วมสังเกตการณ์และสนทนากลุ่ม พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีการรับรู้และมีท่าทีในการเข้าร่วมขับเคลื่อนตามฐานคิดและคุณลักษณะ เห็นคุณค่าและให้ความสำคัญต่ออัตลักษณ์ที่เป็นต้นแบบศรัทธาเดิมของชุมชน และมีความเข้าใจที่จะดำเนินชีวิตตามวิถีชุมชนที่มีความเชื่อศรัทธาในอัตลักษณ์ โดยการปฏิบัติตนตามแนวพระพุทธศาสนาที่ทำให้เกิดจิตใจงาม มีการใส่ใจในการอยู่ร่วมกันด้วยความสมัครสมานสามัคคี ยึดถือปฏิบัติด้วยทาน ศีล ภาวนาซึ่งนับว่าเป็นขั้นบันไดที่นำสู่ความสุขแก่ชุมชน จากการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายเห็นพ้องกันว่า การขับเคลื่อนกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นแบบศรัทธาเดิมของคนในชุมชนเกิดผลสัมฤทธิ์ที่น่าพอใจและมีผลเชิงประจักษ์จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคน ที่แสดงออกต่อกันด้วยการยิ้มให้กัน ทักทายกัน ไหว้กัน มีความผูกพัน สามัคคี มีน้ำใจ และรู้จักไฝ่พอเพียงในการดำเนินชีวิตประจำวันและนับว่าพฤติกรรมแห่งความดีงามของคนในชุมชนที่ได้เกิดขึ้นกลับคืนมาให้เห็น หลังจากที่ชุมชนได้เกิดความเสื่อมถอยหดหายไปมากกว่าสิบกว่าปี

3. การทดลองใช้และประเมินผลกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุน ศรัทธาเดิม

ประเด็นสำคัญอีกประการคือ “การแก้ปัญหาความขัดแย้งกับชุมชนจริยธรรมต้นทุน
ศรัทธาเดิม” จากปัญหาของชุมชนที่มีความแตกแยกกันทางความคิดที่มีหลากหลาย เกิดการ
แบ่งพรรคแบ่งพวกซึ่งเกิดขึ้นจากการการเมืองในท้องถิ่นและผลประโยชน์แล้วรุกรามเป็นเชื้อ
ปมความขัดแย้งทุกระดับทั้งบุคคล ครอบครัวและชุมชนรวมไปถึงการนำเอาสถาบันทาง
ศาสนาเข้ามาเป็นประเด็นปัญหาทางด้านผลประโยชน์ไปด้วยจากปัญหาจุดเล็กๆน้อยก็นำสู่
ปัญหาใหญ่โต จนเกิดภาวะความเสื่อมถอยด้านจริยธรรม ความประพฤติของคนในชุมชนที่บ่ง
บอกถึงพฤติกรรมที่แสดงออกต่อกันถึงความเกลียดชัง มีความหวาดระแวงเห็นแก่ตัว ยึดเอา
ประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องเป็นหลักไม่มีการยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน ทำให้
ชุมชนเกิดภาวะความตึงเครียดมีสภาพจิตใจที่เศร้าหมอง มีความเป็นไปไม่ได้ต่อความปรองดอง
ที่จะนำไปสู่การใช้กำลังต่อกันมากขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งปัญหาความขัดแย้งของชุมชนนั้นได้เกิดมา
เป็นระยะเวลากว่าสิบปี จนทำให้ชุมชนเหมือนป่วยที่ไร้ยารักษาและถูกมองจากสังคมชุมชน
อื่นในทางลบเกิดปัญหาต่อความศรัทธาของคนที่มีต่อชุมชนสืบต่อกันไปด้วย จากเวทีสนทนา
และสนทนากลุ่มเป้าหมาย จำนวน 10 ครีวเรือน จำนวน 50 คน ได้มีการแลกเปลี่ยนทัศนะ
ความเห็นร่วมกันในประเด็นสำคัญ พบว่า กลุ่มเป้าหมายร้อยละ 95 เห็นว่า การแก้ปัญหาด้วย
กระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม เป็นการแก้ปัญหาด้วย
อัตลักษณ์ชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชนอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นและประจักษ์ว่าชุมชน
ได้พึ่งตนเองได้ด้วยสิ่งที่มีความสำคัญเคารพศรัทธาในชุมชนเอง นำสู่การแก้ปัญหาความ
ขัดแย้งแก่ชุมชนได้ ผู้วิจัยได้นำฐานคิดและคุณลักษณะของชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์
ต้นทุนศรัทธาเดิม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับกลุ่มเป้าหมายและผู้วิจัยได้เข้าร่วมขับเคลื่อน
กิจกรรมพร้อมกับสังเกตการณ์และสนทนากลุ่มพบว่า กลุ่มเป้าหมายและคนในชุมชนบ้าน
หนองยางคำ ได้สลัดคราบของความขัดแย้งแตกแยกของชุมชนที่คลุกฝุ่นมาเป็นระยะเวลานาน
สุดที่จะอึดอัดของคนในชุมชน ได้ให้หมดไปจากชุมชน ได้อย่างที่เห็นประจักษ์ว่าคนในชุมชน
บ้านหนองยางคำได้แสดงพฤติกรรมทางกาย วาจาและใจที่ดีต่อกัน โดยมีการแสดงกิริยาการ
ยิ้มให้กัน ทักทายกัน ไหว้กัน สร้างความผูกพัน มีน้ำใจ สร้างความเป็นญาติมิตรกลับคืนมา
ก่อเกิดชุมชนที่มีความเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเกื้อกูล เอื้ออาทร ใจบุญสุนทานดำรงตนบนฐาน
แห่งความพอเพียงและที่สำคัญยิ่งชุมชนได้มีการให้อภัยซึ่งกันและกันมีมนุษยสัมพันธ์ด้วยมิตร
ไมตรีและนำเอาหลักพุทธธรรมคือศรัทธา 4 พรหมวิหารธรรม 4 มาบูรณาการกับอัตลักษณ์

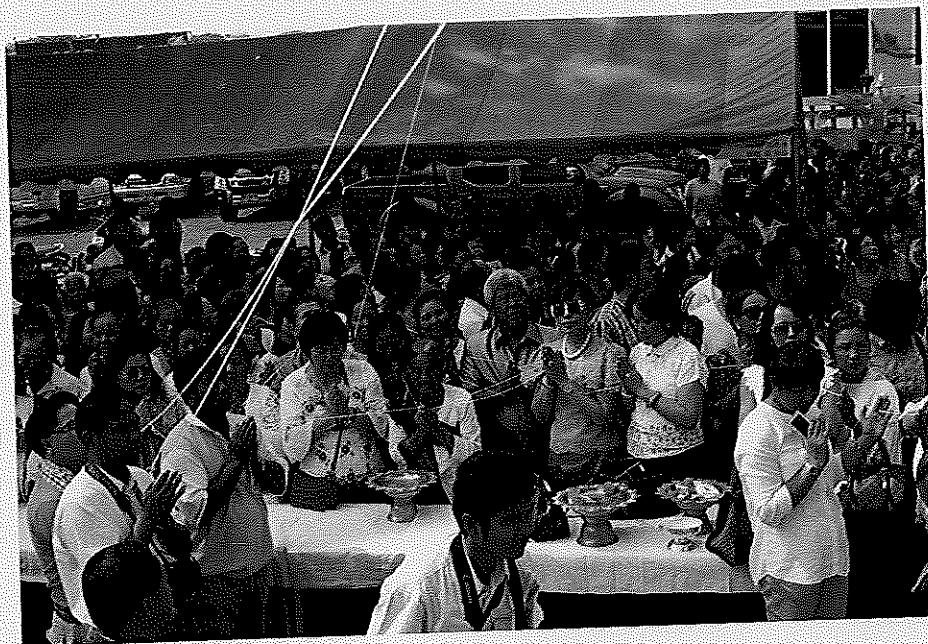
ชุมชน จนเป็นเครื่องชี้วัดให้เห็นว่าชุมชนหนองย่างคำได้เป็นชุมชนที่มีความรัก สามัคคี มีจิตใจงาม เกิดสุขในชุมชนอย่างน่าภาคภูมิใจและเป็นการแก้ปัญหาความขัดแย้งแตกของชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน ได้อย่างแท้จริง

ภาพที่ 24 แสดงพลังศรัทธา นำสู่ความสามัคคี

ภาพที่ 25 แสดงรวมพลังชุมชนขับเคลื่อนศีล 5

ภาพที่ 26 แสดงยกช่อฟ้าประกาศชัย ชนะใจด้วยความดี

ภาพประกอบที่ 27 แสดงบุรุษสุนักร่วมใจ อัครลักษณ์นำให้จิตใจงาม

การสังเคราะห์การทดลองใช้และประเมินผลกระบวนการเสริมสร้างจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม พบว่า

1. การนำฐานคิดและคุณลักษณะของชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิมไปทดลองใช้ประเมินผลกับชุมชนในการขับเคลื่อนกระบวนการชุมชนจริยธรรม ที่มีกิจกรรมที่หลากหลายผ่านอัตลักษณ์ของชุมชน การดำเนินกิจกรรมจะเป็นการขับเคลื่อนตามปกติที่เคยปฏิบัติมาตามประเพณี วัฒนธรรมของชุมชนที่เคยปฏิบัติมา ไม่มีการบอกกล่าวหรือแนะนำสิ่งใดๆทั้งสิ้น เพื่อให้คนในชุมชนได้แสดงพฤติกรรมที่เป็นปกติธรรมชาติออกมาตามสภาพความเป็นจริงตามพื้นฐานการดำเนินชีวิตตามขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ไม่มีข้อจำกัดอื่นใดที่จะนำทางให้เกิดผลตามความต้องการที่มีการตั้งผลไว้ เป็นการปฏิบัติกิจกรรมตามปกติของชุมชนที่จะได้ผลการดำเนินกิจกรรมที่เป็นจริง ได้จริยธรรมใหม่ ๆ แนวคิดใหม่ที่จะนำชุมชนสู่การพัฒนาชุมชนต่อไป

2. กลุ่มเป้าหมายที่ได้ร่วมเรียนรู้ทำกิจกรรมขับเคลื่อนชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม ถือว่าฐานคิดและคุณลักษณะของชุมชนเป็นแนวคิด ปรัชญาที่ใช้ในการแก้ปัญหาความขัดแย้งของคนในชุมชนด้วยวิถีชีวิตปกติตามธรรมชาติ ที่ทำให้ชุมชนอยู่ร่วมกันด้วยความรัก สัมผัสความกันที่ปรองดองดังพี่น้องญาติมิตรต่อกัน

3. เชื่อมั่นว่าชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิมเป็นแนวทางแก้ปัญหาและสร้างภูมิคุ้มกันในการแก้ปัญหาความขัดแย้งของคนในชุมชนได้ในระดับบุคคล ครอบครัว และระดับชุมชน

4. ชุมชนจริยธรรมจากอัตลักษณ์ต้นทุนศรัทธาเดิม เป็นกระบวนการเรียนรู้ใหม่ในการดำเนินชีวิตแก้ปัญหาชุมชนของคนกลุ่มหนึ่งในชุมชนที่ผ่านกระบวนการทำงานของธาตุทั้ง 5 คือ การสร้างการรับรู้ การสร้างท่าทีตอบรับ การสร้างความเป็นเจ้าของ การสร้างจิตสำนึกจนเกิดเป็นพลังการขับเคลื่อนตัว ในการพัฒนาท้องถิ่นที่มุ่งแก้ปัญหาความขัดแย้งของชุมชน